Translittération des textes présentés et traduits dans Marc Aymes (éd.),
Les Faux-Monnayeurs d'Istanbul
Toulouse, Anacharsis, 2019.

La déposition

> İ.MVL. 61/1166, doc. 2, s.d. [~ juillet 1844]

[Recto]

Ḥakkâk Lânj'ıñ hekîm Tendel ḥaḳḳında olan ma'lûmâtına dâ'ir ve merḳûm içün i'mâl etmiş oldıġı eşyâya mütedâ'ir Żarb-ḫâne-i 'âmîre'de ḳaleme almış oldıġı beyân-nâmeniñ tercümesidir

[1] Tendel nâmında bir Frânsız'lu [*sic*] hekîmi ṭanımaḳlıġım Dersa'âdet'e vürûdum târîḫlerinde olub biraz vaḳitden ṣoñra mersûm ḳarântina ḫidmetine girerek bir altı yedi sene ḳadar ortadan żâyi' olmuş-ıdı bundan iki sene [2] muḳaddem mersûmuñ 'avdeti mesmû'um olub bir ḳunduracı ḳarınıñ ḫânesinde iḳâmet ederek kendüsini câ be-câ görürdüm bir gün ḫâne ṣâḥibi Okost nâm şaḫıṣ ile birlikde Ġalaṭa'da giderken [3] teṣâdüf olunduḳda benimle müṣâḥabete başlayub Mösyö Okost bugün Frânsa'ya 'azîmet edecek olmaġla kendüsini vâpûra görtürmek içün Mösyö Âlfen'iñ ḫânesine gideyoruz gel bize refâḳat eyle [4] demesiyle ben-daḫî vâpûra ḳadar birlikde gitdim yanımızda daha sâ'irleri olub ṭopımız bir sekiz on kişi idik 'avdetde mersûm Tendel baña ḫiṭâb ile benim saña i'mâl etdirecek ba'żı [5] işlerim var bundan saña da olduḳca kâr görinür hele ṣabr eyle birḳac gün ẓarfında evce olan işlerimi yoluna ḳoyayım-da saña üc-günden ṣoñra mâdde ne edügüni tefhîm ederim diyerek [6] müfâreḳat eyledi fî'l-ḥaḳîḳa mersûm iki günden ṣoñra gelüb Mösyö Okost işime ḫalel virdiginden mersûmı Frânsa'ya def' eyledim şimdi evde benim ḳarıda benim [*sic*] istedigimiz gibi seniñle yer ve içeriz [7] ḳarı-da bize ḫidmet eder bir usta aşcı daḫî tedârük eyledim hele müsted'îyim diyerek merâmını tefhîme başladı ve didi-ki ben ḳalb aḳce żarbıçün bi'l-cümle âlât ü edevât-ı lâzımem mevcûd oldıġını [8] Mösyö Okost'a ınandırdım ancaḳ âlât-ı meẕkûre daha İzmîr'de olub sen sikke ḳâlıblarınıñ ḥakkına meşġûl oldıġıñ müddet ẓarfında ben âletleri celb ederim ve nihâyet iki ây ẓarfında [9] Okost'a bir miḳdâr aḳce irsâliyle ba'żı şeyler sipâriş ederim aṣıl mâdde bu degildir ben bir netîceli yol buldum ancaḳ adama muḫtâcım şöyle ki günde aḳal elli ḳadar Macâr altûnı [10] ḳaṭ' edebilecegim ve me'mûlüme göre işimi yoluna ḳoyabilürsem günde yüz altûn ḳaṭ' ederim beherinden onar ġurûş ḳazanmış olsam ḳanâ'at ederim diyerek yemenisinden [11] bir tîmûr pârçası çıḳarub baña irâ'e eyledi meẕkûr tîmûr pârçası dört parmaḳ yüksekliginde ve iki parmaḳ 'arżında ve taḫmînen üc parmaḳ 'umḳunda ortasından delinmiş bir âlet olub bunuñ [12] içine vaż' olunmaḳ üzere bir çift Macâr ḳâlıbı ḥakk etmekligimi sipâriş ederek kendüsi altûn ve çelîk iştirâsıçün İstânbûl'a geçecegini beyân eyledi ve irtesi gün erken [13] altûnı alub yanıma gelerek bir biñ iki-yüz ġurûşluḳ altûn edügüni rivâyet eyledi ve bir iyüce ölçisini almaḳ içün bu tîmûr pârçasını saña bıraḳırım ve bunuñ içine bir iyüce [14] birleşdirilmek üzere diger bir ufaḳ pârça daḫî i'mâl etdirecegim ancaḳ çelîgi a'lâ ve ṣuyı ihtimâmlu olsun işte bu ṭutacaġım yola ne dersiñ dedikde cevâbımda pek yollu ama [15] saña bu bâbda müvâfaḳat etmekligim iyü bir şey olub olmayacaġını bilemem ve ẓannıma göre bu seniñ buluşuñ olmayub bunı ḳuvveden fi'le getürebilecegini 'aḳlım kesmez dedim bir ḳac gün ṣoñra mersûm [16] baña iki tîmûr taḥtalu [*sic*] bir ḳışâc getürüb bunuñ ṣapını çıḳar ve çarçabuḳ bunuñ gibi baña bir pute yab-da yarın baña yetişdir diyerek bir kâġıd pârcasını ölci olmaḳ

üzere baña virdi [17] bunı kendüsüne teslîm eyledigimde mersûm ‘acele ü telâş ile gelüb tecrübesini icrâ etmek içün tîmûrdan maṣnû‘ iki düz taḥta getürüb ben bunları tîmûr tel ile birbirine rabṭ ile [18] ḳıṣâcıñ üzerine çivileyecegim ne dersiñ diyerek noḳṣânı olan küçük ḳâlıbı daḫî i‘mâl etdirmek içün bir tîmûr pârçası daḫî getürdi bir ḳac-gün ṣoñra mersûm sâbıḳü’l-ẕikr [19] pute ile bi-tekrâr gelüb bu pek ince oldıġından içinde bir şey eridemedim iki ḳât ḳâlınlıġında tekrâr i‘mâl edivir dedi ben-de cevâb virüb ben eski tîmûr bâpûcısı [*sic*] degilim [20] seniñ sipâriş eyledigiñ vechle yapdım tekrâr yapmaġa vaḳtim yoḳdur dedigimde pek güzel be’si yoḳ ben başḳa dürlü ḳolayını bulurum ve dökülmüş tîmûrdan küçük ḳâlıblar ‘ilâvesiyle [21] altûnı ḳum içine dökerim deyüb gitdi bir ḳac gün ṣoñra yine gelüb dökmüş oldıġı altûndan ḥaddeden çekilmiş üc dâne pârça gösterüb âḫarına i‘mâl etdirmis oldıġı [22] küçük tîmûr pârçasını baña virerek bunı baña çarçabuḳ çelikle ve cilâ eyle dedi ben-de ol-vechle i‘mâl edivirdim ve mühürleri-daḫî ḥâżır olub faḳaṭ çeliklenmesi ḳalmış-ıdı mersûm [23] bunlarıñ her birerlerine birer küçük burġu deligi yapılmış olaydı şu oluġuñ ortasına tamâmı tamâmına girmis olurdı bunlarıñ cümlesini saña bıraḳayım-da yarına ḳadar ḥâżır olsun [24] diyerek ‘avdet eyledi fi’l-ḥaḳîḳa mersûm irtesi gün gelüb sipâriş olan şeyler daḫî ḥażırlanmış olmaġla kendüsüne virildigi ṣırada bunları sen kendi ḫâneñde mi işleyeceksiñ [25] yollu sû’âl olunduḳda ben deli degilim-ki evimde işleyeyim ancaḳ muḳaddem Mıṣır’da kendüsiyle ülfet etmiş oldıġım bir ḳuyûmcınıñ ḫânesine baña lâzım olan her bir şey’i iḥżâr ü tedârük [26] ederek oraya yerleşdirdim ve mersûm bu günlerde ‘azîmet üzere olub bir çoḳ vaḳitden-berü bu maṣlaḥat içün tedârük etmiş oldıġım maḥali bir ḳac gün içinde saña gösteririm [27] ve belki bu aḫṣâm saña ba‘żı şeyler irâ’e i[t]dirmege müteḥayyir ḳalursuñ diyerek bıraḳub gitdi ve bir sekiz on gün mürûr edüb mersûm gelmedi bu nev‘-i istinṭâḳda belki bir sehve [28] olmaḳ iḥtimâli var ise de vuḳû‘ât-ı muḥarrerede hic bir ḫaṭâ yoḳdur el-ḥâṣıl mersûm Tendel bir gün elinde bir yemeni içinde bir çoḳ tîmûr pârçaları ile gelüb kemâl-i me’yûsiyetini iẓhâr ederek [29] ṭutdıġı yol bir netîce-pezîr olmadıġından baḥiṣle göriyor mısıñ bir kere şu muṣîbet ḳûtınıñ içinde ma‘denini dil-ḫâh üzere eridemedigimden iştirâ etmiş oldıġım altûnı dört beş-yüz ġurûşa [30] ṣatmaġa mecbûr oldum ne mâni‘ artıḳ başḳa altûn almayub bir diger tecrübe edecegim ġâlibâ tertîbim mevzûn degil imiş ḳaldı-ki sen on ġurûşluḳ ufaḳ altûn ḳaṭ‘içün baña [31] bir çift sikke ḳâlıbı yapacaksıñ ama bir başḳa resimde olsun diyerek baṣmacı Mösyö Ḳâstro’ya bir şey i‘mâl etmek içün mübâya‘a etmiş oldıġım bir çelîk pârçasını aḫẕ ile gidüb [32] egeletdirerek çâr-köşe bir resme ḳoyub baña getürdi ve muḳaddem getürmüş oldıġı tîmûr pârçalarını alub gitdi çend gün mürûrunda tekrâr gelüb bu kere olan tecrübesinde daḫî [33] bir iş göremedigini beyân eyledi ve bu vuḳû‘âtdan-ṣoñra mersûm ‘acelesinden nâşî günde iki üc kere gelüb gitmege başlayub baña sipârişi olan âlâtıñ i‘mâline mübâşeret edüb [34] etmedigimi sû’âl içün bir pâzâr güni ‘ale’l-ṣabâḥ geldikde burġıları yerleşdirmek içün çelîgi delmege mecbûr oldıġımdan ve buña lâzım-gelen âlât bende bulunmadıġından bu cihetle [35] işe mübâşeret edemedigimi ve maṭlûb olan delikleri gidüb ‘Aleksândrî nâm tüfenkciniñ dükkânında delecegimi söyledigimde mersûm berâber gidelim diyerek dükkân-ı meẕkûra [36] gidüb delikleri açarken mersûm ‘Aleksândrî daḫî ne olacaġını bilmeyerek baña yardım eyledi işimiz tekmîl olduḳdan-ṣoñra bizi alub evinde ṭa‘âm etdirmege götürdi bir ḳac-gün ṣoñra [37] sikke ḳâlıbları tekmîl ü âmâde olmaġla mersûm müceddeden tecrübeye mübâşeret ederek yâ kendüsi lâyıḳıyla żarb edemediginden ve yâḫûd âlâtıñ râbıṭalu olamamasından her ne-ṣûretle ise [38] yine bir iş göremeyüb bir ḳac-gün daḫî mürûrunda mersûm tekrâr gelüb her ḳac ġurûşa olursa olsun muṭlaḳâ beş on ‘aded altûn żarb edecegim ve saña bu küçük [39] sikke ḳâlıblarını egeletmek {içün} getürdüm dedikde maṣlaḥatı şimdi añladım sen baña bir pâresiz iş gördireyorsuñ seniñ bu delice olan işini ben aḳcesiz göremem var kime [40] yapdırırsañ yapdır deyü cevâb virdim mersûmdan ṭopı bir altı-yüz ġurûş ancaḳ aḫẕ etmiş oldıġımdan çehreyi çevirmemle bir beş-yüz ġurûs daḫî virüb gitdi bir ḳac-gün ṣoñra [41] mersûm gelüb küçük ḳâlıbları egeledik-mi deyü sû’âl ben-daḫî evet egeledim dedigimde be’si yoḳ benim aṣıl murâdım bu olmayub Macâr altûnı ḳaṭ‘ etmek içün ancaḳ [42] bu çelîkler pek ufaḳ oldıġından bir çift daha başḳa yapdıracaġım sikke pûlundan daha ince bir teneke kesdirüb mührüñ üzerine vaż‘ etdirir isem sikkeyi taḥrîk etmez [43] ve istedigim ḳadar żarb edebilürüm ve

bu kere daḫî bir iş göremez isem artıḳ ṭopını def‘ ederim dedi ve mersûmuñ vâḳi‘ olan ricâ ü ilḥâḥına ṭarafımdan müvâfaḳat olunaraḳ

[Verso]

[1] kendüsine bir çift daḫî Macâr ḳâlıbı ḥakk edüb teslîm eyledim mersûm bu kere muḳaddemkinden ziyâde iş görüb bir ḳac gün içinde baña göstermiş oldıġı Macârlar olduḳca düzgünce [2] çıḳmış idi ancaḳ mersûm bunları me’mûl eyledigi gibi çâbuḳ yapamadıġından baḥiṣle yüzlük ḳaṭ‘ etmiş olsa ellilikden daha çâbuḳ olacaġını ve bunda iki ḳât kâr buldıġını [3] beyân ederek bu uṣûlde olaraḳ Mıṣır’ıñ yüzlük altûnı içün-daḫî benden bir çift mühür ṭaleb eyledi ben-de ḥâyde [*sic*] baña çelîk getür-de i‘mâl edeyim ama fî ba‘d bundan başḳa [4] hic bir şey yapmayacaġımı eyüce bilesiñ dedim ve fî’l-ḥaḳîḳa bu istedigi mühürleri daḫî i‘mâl edüb kendüsine virdikden-ṣoñra artıḳ mersûma başḳa bir şey yapmadım mersûm bunıyla daḫî [5] bes on altûn ḳaṭ‘ edüb birâz işini yoluna ḳor gibi iken kenârınıñ zincîrini uydıramadıġından fâriġ olub ḥatta ben-daḫî ḥakk etmiş oldıġım mühri bozdum ve mersûm yalñız [6] Macâr ḳaṭ‘ına ḳarâr virüb baña irâ’e eyledigi altûnları yigirmi bes ġurûşa ḳadar taḥmîn eyledim mersûmuñ istedigi şeyleri i‘mâlimden dört ay mürûr edüb baña virdigi aḳce [7] pek âz şey oldıġından ve müddet-i meẕkûre ẓarfında üc dört ḫâneye naḳl ile tebdîl-i mekân eylediginden kendüsini arar iken bir gün teṣâdüf olunaraḳ baña bir dört beş-yüz ġurûs [8] virdi ve dönüb Mösyö Okost ‘avdet edecek imiş vuṣûlünde kendüsine ne diyecegimi bilmiyor-mısıñ demesine cevâben ḥâyır bilmem dedim bu ticâretiñ ṣoñı gelmedi [9] ve âlâtım ḳırıldı yapdıracaḳ bir maḥal bulamadım diyecegim diyerek beni alub Beg oġlı bâlıḳ pâzârı ḳurbunda ṣoḳâġı derûnunda Ḳosṭânî nâm kimesneniñ evine ṭa‘âm etdirmege [10] götürdi işte ol vaḳitden-berü mersûm Tendel’e başḳa bir şey i‘mâl etmedim ve bu maṣlaḥatda mersûmuñ ḳâlb-zenlikden ziyâde bir ṭolandırıcı çapḳın adam oldıġını añladım ya‘ni [11] elinde bulunan çend ‘aded ḳalb aḳce nümûneleriyle ba‘żı ṭama‘-kâr eblehleri aldatmaḳdan ġayri bir iş göremeyüb eger mersûm bir iş gördiyse el-ḥâletü haẕihi der-dest olan ḳapûdân [12] Nîḳola ile birlikde işleyüb mersûm ile ṭutılan âlât ü mâkîneleri vâsıṭasıyla görmüşdür zîrâ âlât-ı meẕkûre {ile} mersûm Tendel’iñ ḫânesinde daḫî işleyüb ve bundan başḳa [13] mersûm ḳapûdân Nîḳola âlât-ı meẕkûre ile Beg oġlı bâlıḳ pâzârı civârında iki yetîm çocuḳları var bir dûl ḳarınıñ ḫânesinde ve ḳapûdân Ḳristîc ve Ancelo Ḳâmânî [14] nâm şaḫıṣlarıñ ḫânesinde ve Mânolî Vûrîḳlâ nâm şaḫṣıñ ḫânesinde daḫî işlemiş olub ve mersûm Mânolî ḳapûdân Nîḳola’ya mühür ḥakk eyleyen ḥakkâkı daḫî elbette bilür [15] Tendel’e dâ’ir işbu taḳrîrime ‘ilâve edecek bir sözüm olmayub ḳaldı-ki sâlifü’l-ẕikr dûl ḳarı ve ḳapûdân Ḳristîc ve Ancelo Ḳâmânî {ve sâ’ire} ḥaḳḳında söyledigim şeyler Yorgî ile [16] ḳapûdân Nîḳola’dan rivâyet olunaraḳ mesmû‘âtımdır

Le travail de l'interrogatoire

> BOA, İ.MVL. 61/1166, doc. 10, protocole d'interrogatoire, 2 receb 1260 [18 juillet 1844]

[Page de couverture]

[Note de coin :]

Ḳalb-zenlik töhmetiyle aḫẕ ü girift olunan Frânsız'lu [*sic*] ma'hûd ḥakkâk Lânj Î'polît nâm şaḫṣıñ ibtidâki istinṭâḳ-nâmesidir

[nûmarû] 1

fî 2 [rece]b 1260

[Page 1]

Biñ iki-yüz altmış senesi mâh-ı Receb-i şerîfiñ ikinci Pençşenbih güni Ṭob-ḫâne-i 'âmire müşîri devletlü Meḥmed 'Alî Paşa ḥażretleri nezdinde umûr-ı mâliyye nâẓırı devletlü Ṣafvetî Paşa ḥażretleri Żarb-ḫâne-i 'âmire nâẓırı 'aṭûfetü Ṭâhir Beg Efendi ḥażretleri ve Ṭob-ḫâne-i 'âmire müdîri sa'âdetlü Ḥusâm Efendi ḥażretleri mevcûd bulunduḳları ḥâlde meclise berâ-yı istinṭâḳ celb ü iḥżâr olunan orta boylı alaca gözli acıḳ ḳumrâl bıyıḳlı Frânsız'lu Îpolît Lânj nâm şaḫṣa müşârünileyhum ṭaraflarından tevcîh olunan es'ile ve mersûm ṭarafından îrâd olunan ecvibeyi şâmil istinṭâḳ-nâmedir

S û ' â l	C e v â b
İsmiñ nedir	Îpolît Lânj
Yaşıñ ḳac	Ḳırḳ üc
Ṣan'atıñ nedir	Ḥakkâk
Vaṭanıñ neresidir	Frânsa dâḫilinde Ḳro' Noblo' şehri
Bu ṭarafda müddet-i iḳâmetiñ ḳac senedir	On sene
Bu yigirmi pârelik sikke ḳâlıblarını sen-mi ḥakk eylediñ	Ḥayır bunları ben ḥakk etmedim ancaḳ birâz yaṣṣılanmış oldıġından baña taṭhîr etdirdiler
Şu mevcûd olan sâ'ir büyük ve kücük sikke ḳâlıblarını sen-mi ḥakk eylediñ	Bunlara hic ma'lûmâtım olmayub faḳaṭ altı ġurûşluḳ sikke ḳâlıbınıñ ḥakkine bundan beş sene muḳaddem bedâ' etmiş isem-de tekmîl etmeyüb terk eyledim
Bu sâ'ir ḳâlıblarıñ ḥakki kimiñ işidir	Ma'lûmum olmayub faḳat bundan iki buçuḳ mâh muḳaddem ḫânemde müste'ciren iḳâmet etmek üzere çend nefer eşḫâṣ bir oṭa istîcâr edüb bu ḳâlıblar anlarıñ ellerinde ol-vaḳit

	mevcûd idi
Eşḫâṣ-ı mersûmeniñ bu vechle ḳâlb-zenlik ile meşġûl olduḳlarını sen bilmez miydiñ	Bu keyfiyete merḳûmlar ḫâneme geldikden beş gün ṣoñra vâḳif oldum
İşbu iki buçuḳ mâh ẓarfında bu miṣillü adamları ḫânıñda [*sic*] niçün iskân eylediñ ve żâbıṭa-ı beldeye niçün ḫaber virmediñ	Bunlarıñ ḳâlb-zen olduḳlarını ḥiss eyledigimde beynimizde ḫayliden ḫa[y]li iḫtilâf ẓuhûr edüb nihâyetü'l-emr cünki merḳûmlarıñ der-dest-i i'mâl bir miḳdâr bâḳırları bulunaraḳ bunları żarb eyledikden-ṣoñra çıḳub gitmeleri ḳarârlaşdırılmış olmasıyla mersûmlar bunıyla [*sic*] meşġûl iken âlâtları şikest oldıġından ba'd el-ta'mîr işlerini bitirdikden-ṣoñra ḫânemden çıḳaçaḳlarını beyân ü ifâde ve muḫâlefet eder isem beni iḫâfe etmiş olduḳlarından żâbıṭa ṭarafına daḫî iḫbâra cesâret edemeyerek ve kendimi bu vechle bir mehlekede görerek merḳûmları müdârâ ile ḳullanub işbu keyfiyetler şimdiye ḳadar te'eḫḫürlerine bâ'iṣ oldı
Bu adamlarıñ şimdi ne maḥalde olduḳlarını bilür misiñ	Bilmem faḳaṭ içlerinden bu gece ṭutulmuş olan Jozef nâm şaḫıṣ bilmek gerekdir
Bu eşḫâṣ ḫânıñdan ne vaḳit çıḳdılar	Yorgî nâm şaḫıṣ sâ'at on iki ile bir beyninde çıḳub mersûm Jozef aḫşâm vaḳti birḳac kîse derûnunda rüfeḳâsına ḳalb aḳce götürdükden-ṣoñra tekrâr eve gelmiş-idi işbu ḳâlb-zenleriñ aṣıl re'isi olub ve ḫânemi istîcâr etmiş olan Rûm ṭâ'ifesinden ḳapûdân Nîḳola nâm şaḫıṣ daḫî Frenkce sâ'at ṭoḳuz ṣulalarındaki [*sic*] Türkce sâ'at ikide ẕikr olunan kîseleri tekrâr eve getürüb ol-vaḳit ben henüz yatmış-idim mersûm Nîḳola oṭama girüb bu kîseleri yere vaż' ile yarın bunları aşaġıda yatan adamlara teslîm it diyerek merḳûmları uyandırmaḳ istemedigini beyân eyledi żâbıṭa evi başdıġı vaḳitde mersûm Jozef'den başḳa aşaġıda kimse yoġ-idi
Bu adamlarıñ ism ü şöhretlerini ve ne millet ü teba'adan olduḳlarını bilür misiñ	Şöhretlerini bilmem ancaḳ biri sâlifü'l-ẕikr ḳapûdân Nîḳola'dırki bunlarıñ re'isi olub digeri daḫî Yorgî nâm Rûm'dur ve ücüncisi Nemçe teba'asından der-dest olan mersûm Jozef'dir
Bunlar etdikleri kârdan saña bir ḥiṣṣe virirler miydi	Ḫayır şu ḳadar ki işlerini bitürdükden-ṣoñra baña mükâfât olaraḳ külliyetlü şey vireceklerini va'd eylediler
İşbu der-dest olan ṣanduḳ derûnunda bulunan âlât-ı müte'eddide kimiñdir	Evet benimdir tîmûr ve aġac ḥakki içün bir ṭaḳım âlâtdır
İşbu altı ġurûşluḳ sikke ḳâlıbından başḳa ḳâlıblar ḥakk etdiñ-mi	Bundan iki sene muḳaddem Ġalaṭa'da tüfenkci Pârîs nâm şaḫıṣ sipârişiyle Macâr altûnı żarbıçün bir ḳâlıb ḥakk etmiş-idim ve ẓannıma göre mersûm Pârîs ḳâlıb-ı meẕkûrı kendüsi yapmaḳ üzere âḫarını te'mîn etmiş

	oldıġından mersûma bunı sipâriş edenler kimler ise mâdde kendüsiniñ te'mîni vechle olmadıġını añladıḳlarından ḳâlıbı maṭlûb etmemiş olmalarıyla yedimde ḳaldı

[Page 2]

S û ' â l	C e v â b
Yeñi yüzlük altûn żarbıçün işbu bir çift ḳâlıbları kim ḥakk etdi	Ben ḥakk etdim
Bunları saña kim sipâriş etdi	İsmini bilmem faḳaṭ ḳuyûmcı ṭâ'ifesinden taḥmînen yigirmi üc yaşında ṣarı cehrelüce ḳışa boylı bir deli ḳanlu Rûm uşâġı sipâriş eyledi
Ücreti ḳac ġurûşa ḳaṭ' etdiñiz	Biñ ġurûşa pâzârlıḳ olunub faḳaṭ ḳac ġurûş virdigi pek ḫâṭırımda degil ise de ġâliba ṭobı bu miḳdâr olmaḳ gerekdir ve meblaġ-ı mezbûrdan birâz alacaġım daha vardır
Seni bu ḳuyûmcıya kim ta'rîf edüb vâsıṭa oldı	Ânifen ẕikr eyledigim tüfenkci Pârîs vâsiṭa oldı
Bu Pârîs denilen şaḫıṣ bunda mıdır ve mersûm ḳuyûmcınıñ dükkânı nerededir	Merḳûm Pârîs bundan sekiz on ay muḳaddem bu ṭarafdan 'azîmet etmiş olub ancaḳ ḳuyûmcı-ı mersûmuñ dükkânı [P]ençşenbih pâzârına varmaḳsızın Ġalaṭa câddesi üzerinde bir ṭulûmbalu ḳuyı ittişâlindedir
Mersûm ḳuyûmcıdan başḳa kesâna bu ḳâlıblardan ḥakk etdiñ-mi	Muḳaddemâ yine şaḫṣ-ı merḳûma çâr-köşe bir ḳâlıb ḥakk etmiş isem-de ne nev'-i sikke içün oldıġı ḫâṭırımda degildir
Baḳ o dediginñ ḳâlıb bu mıdır	Evet budur
Bu def'a ṭutılan âlât üzerinde bulunan ḳâlıbı-da sen-mi ḥakk etdiñ	Ḫayır bunı ben ḥakk etmedim
Bunlardan başḳa mersûm ḳuyûmcıya bir yigirmi pârelik ḳâlıbı ḥakk etdiñ-mi	İḥtimâl ise de vaḳit mürûr etmiş olmasıyla pek ḫâṭırımda degildir
Başḳa bir i'tirâf edecegiñ şeyler yoḳ-mıdır	Ḫayır hebsini söyledim

İşbu istinṭâḳ-nâme baña cehren ve 'alenen ḳırâ'at olunub derûnunda beyân olunan kâffe-i mevâddı taṣdîḳ ü i'tirâf ederim ve işbu biñ sekiz yüz ḳırḳ dört sene-i mîlâdiyyesi Temmûzı'nıñ on sekizinci güni Ṭob-ḫâne-i 'âmire'de ḫaṭṭ-ı destimle imżâ ederim.

Meclis ḫitâm bulmuşdur

> BOA, İ.MVL. 61/1166, doc. 11, protocole d'interrogatoire, 11 receb 1260 [27 juillet 1844]

[Page de couverture]

[Annotation liminaire dans le coin en haut à droite, écrite en deux temps :]

Ḳâlb-zenlik töhmetiyle aḫz ü girift olunan ma'hûd Lânj ile rüfeḳâsınıñ ikinci istinṭâḳ-nâmesi~~dir~~ fî 11 B sene 260 / -yle Süleymâniye civârında bir baġçede ṭutılmuş olan dökmeci Ḫritso ve baġçivân Ḳosṭî ve cirâġı Yovân ve sâ'ir ḳâlb-zenleriñ ibtidâki istinṭâḳ-nâmesidir fî 11 [rece]b sene 260 nûmarû 2

[Page 1]

İşbu biñ iki-yüz altmış senesi mâh-ı Receb-i şerîfiñ on birinci Cum'a irtesi güni Żarb-ḫâne-i 'âmire'de umûr-ı mâliyye nâẓırı devletlü Ṣafvetî Paşa ve Ṭob-ḫâne-i 'âmire müşîri devletü Meḥmed 'Alî Paşa ve umûr-ı ḫâriciyye nâẓırı devletlü Rif'at Paşa ḥażerâtı ve Żarb-ḫâne-i 'âmire nâẓırı 'aṭûfetü Ṭâhir Beg Efendi ḥażretleri ve Düz oġlı Hace Âġob ile sâ'ir me'mûrîn ḥâżır olduḳları ḥâlde 'aḳd olunan meclisde Frânsa sefâreti tercümânlarından Mösyö Lokservâ ve İngiltere tercümânlarından [*sic*] Mösyö Pîzânî ve Avusturyâ sefâreti tercümânlarından Mösyö Vîker Ḥâdaż mevcûd olaraḳ ḳâlb-zenlik kâr-ı mekrûhıyla çend gün muḳaddem aḫz ü girift olunub bi'l-cümle âlât ü edevât ve mâkineleriyle meclise celb ü iḥżâr olunan eşḫâṣa tevcîh olunan es'ile ve eşḫâṣ-ı merḳûme ṭaraflarından îrâd ḳılınan ecvibeyi şâmil istinṭâḳ-nâmedir ki ber vech-i âtî bend bend beyân olunur

Meclise evvelâ Frânsa'lu Lânj Îpolît nâm ḥakkâk celb ü iḥżâr ile geçen hafta Ṭob-ḫâne-i 'âmire'de mersûmuñ imżâ etmiş oldıġı istinṭâḳ-nâmesi cehren ve 'alenen ḳırâ'at olunaraḳ mersûm cümlesini taṣdîḳ ü i'tirâf eylediginden-ṣoñra meclisden bi'l-iḫrâc Jozef nâm şaḫṣı celb ile ber vech-i âtî istinṭâḳ olunmuşdur

S û ' â l	C e v â b
İsmiñ nedir	Jozef Abyânîça
Yaşıñ ḳac	Otuz iki
Ṣan'atıñ nedir	Gemici
Ḳanġı milletdensiñ	Avusturyâ'lu
Vaṭanıñ neresidir	Ḳâstel Novo
İstânbûl'a geleli ḳac senedir	Yalñız altı ay
Berren mi geldiñ baḥren mi	İskenderiye'den Ragûza'lı bir ḳapûdân ile baḥren geldim
Pasâporṭuñ var mı	Var iḳâmet teẕkerem-de var
İşbu ḳalb aḳce i'mâl eden eşḫâṣ ile ne ṣûretle buluşduñ	Ġalaṭa'da teṣâdüfle bunlarıñ ikisiyle görişüb ḳapûdân Nîḳola'yı baña merḳûmlar bildirdi
O iki şaḫıṣ kimlerdir	Biri Yorgî ve digeri Covânî
Ḳanġı milletdendir	Yûnânî

Bunlar kimiñ evinde işlediklerini bilür-misiñ	Bir Frânsız'lunuñ [*sic*] evinde
O Frânsız'lunuñ ismi nedir	Pek bilmem ama ġâlibâ Lânj olmaḳ gerekdir
Sen ḳanġısınıñ ḫidmetinde bulunur idiñ	Ḳapûdân Nîḳola ile Yorgî'niñ ḫidmetinde
Ḳalb aḳce żarbında sen-de işler miydiñ	Ben ṣu getürir ve âlâtları siler ve aḳceleri temîzler idim ancaḳ ḳuvvetim olmadığından aḳce żarbına yardım edemezdim
Ne-miḳdâr aḳce ḳaṭ' etdiklerini bilür misiñ	Hemen bir yigirmi beş-biñ ġurûşluḳ
Saña ne-miḳdâr şey virdiler	Daha ḥesâblarını görmemiş olduḳlarından bir şey virmeyüb faḳaṭ kendülerini aḳce içün ṣıḳışdırdığımdan birḳac def'a da otuzar ḳırḳar bir altı-yüz ġurûş ḳadar temîz pâra virdiler
Bunlar ḳalb aḳceyi ne ṣûretle ṣarf ederlerdi	Ḳapûdân Nîḳola ile Yorgî ikisi biliyor ben bilmem
Bu işlerde aṣıl baş kim idi	Aṣıl baş ḳapûdân Nîḳola olub ancaḳ mâkîne işce ustası Yorgî idi
Sen bunlarıñ ḫidmetine ne şarṭla girdiñ	Ḳapûdân Nîḳola gel saña aḳce ḳazandırayım diyerek beni yanına aldı
Ne vaḳitden-berü bunlarıñ ḫidmetinde bulunuyorsuñ	Taḫmînen iki bucuḳ aydan-berü
Ṭopuñuz ḳac kişi idiñiz	Nîḳola ve Yorgî ve ben üc kişi idik
İşleyen kimler idi	Hemen ücümüz de işler idik
Lânj denilen-de işe ḳarışur mıydı	Lânj yuḳaruda bulunub ne ile meşġûl oldığını bilmem
Sikke ḳâlıblarını kim ḥakk etdi	Lânj mı yoḫsa âḫarı-mı pek ma'lûmum degildir

> BOA, İ.MVL. 61/1166, doc. 8, protocole d'interrogatoire (suite), 11 receb 1260 [27 juillet 1844]

[Page 1]

Mersûm Jozef meclisden iḫrâc ile ḳapûdân Nîḳola bi'l-iḥżâr ber vech-i âtî istinṭâḳ olunmuşdur

S û ' â l	C e v â b
İsmiñ nedir	Nîḳola veled-i Corcî
Yaşıñ ḳac	Ḳırḳ dört
Ṣan'atıñ nedir	Gemici olub bir tüccârıñ gemisinde ḳapûdânlıḳ ederken bundan beş mâh muḳaddem terk eyledim
Ḳanġı milletdensiñ	Lâtîn re'âyâsı
Vaṭanıñ neresidir	Sânṭorîn
Bu ṭarafda müddet-i iḳâmetiñ ḳac senedir	İki buçuḳ sene

Beş aydan-berü ne ile meşġûl idiñ	Ḳahve ve şeker alub ṣatmaḳ içün bir maġâza istîcâr etmiş-idim
Ne-miḳdâr ḳalb aḳçe ṣatdıñ	Biñi dört-yüze ḥesâbıyla benim elimle ṣatılan bir on sekiz biñ ġurûşluḳdur
Bu aḳceyi senden kim alurdı	Muḳaddem ipek tüccârından Kefâlonya'lı ḳapûdân Yorgî nâmında biri alurdı
Mersûm kendüsi-mi gelüb alurdı yoḫsa sen-mi götürürdüñ	Soḳaḳda birbirimizle bulışub işimizi görürdük
Aḳceyi saña kim getürdi	Jozef getürürdi
Lânj'ıñ evine gider miydiñ	Bir iki def'a gitdim ise de ṣoñraları gitmedim
Lânj'ıñ evini istîcâr eden kimdir	Bilmem
Lânj ile ülfetiñ naṣıl oldı	Benim ta'mîr olunacaḳ bir tüfengim var idi dostlarımdan biriniñ ta'rîfiyle mersûm Lânj'ıñ evine gitdigimde bir aralıḳ benim bir kârlı maṣlaḥatım var gel seniñle ortaḳ olalım ticâretini taṣnîf üzere beynimizde taḳsîm ederiz diyerek baña teklîf edüb ben-de bu mâddeniñ ne edügüni fehm eyledigimde ibtidâ müvâfaḳat etmedim ṣoñra tekrâr mersûmuñ evine gelüb mâkineleri daha ḳurulmamış buldum nihâyetü'l-emr mersûmdan sâlifü'l-ẕikr on sekiz biñ ġurûşı sürmek üzere ḳabul eyledim
Mâkineler işler iken gördüñ-mi	Evet gördüm
Kimler işledirdi [*sic*]	Bir ḳac kişi var ise de bunlardan Lânj ile Jozef'den mâ'adâyı ṭanımam
Lânj ne iş ile meşġûl idi	Bâḳırları ḥaddeler idi
Jozef ne yapardı	Evde bu iş ile meşġûl idi
Bunlar ile sen-de işlediñ-mi	El bile urmadım
Lânj ile Jozef'iñ ifâdesine göre sen bu işde baş imişsiñ	Günâhları boyunlarına
Bâḳırı nereden alurlardı	Ma'lûmum degildir
Jozef şimdi her mâddeniñ ṭoġrısını söyledi sen niçün inkârda gezersiñ	Jozef'iñ her dedigi ṣaḥîḥ degildir ben işlemedim faḳaṭ on sekiz biñ ġurûşluḳ ḳalb aḳce sürdüm
Sikke ḳâlıblarını kim ḥakk etdi	Ġâliba Lânj olmaḳ gerekdir
Mâkîne üzerinde bulunan ḳâlıbı kim ḥakk etdi	Lânj ḥakk etdi
Ḳâlıbları ḥakk eden Lânj diyorsuñ ama işleyen kimler idi	Yine Lânj ile Jozef

Bunuñ üzerine mersûm Jozef bi-tekrâr meclise celb ile kendüsüne mersûm ḳapûdân Nîḳola irâ'e olunaraḳ ikisi-de ḥâżır olduḳları ḥâlde ber vech-i âtî istinṭâḳ olunmuşdur

Jozef'e s û ' â l	C e v â b
Bu adamı ṭanır mısıñ	Evet ṭanırım ve benim bilişime göre baş budur
Seni bu kâra kim sevḳ eyledi	Beni bu gelüb çaġırdı ben-de gitdim
Saña ücret va'd eden kimdir	Budur
Bu ḳapûdân kendüsi işler miydi	Evet işlerdi ve aḳce tekmîl olduḳca bi-tekrâr işlemege başlardı
Altı yüz ġurûşı saña kim virdi	Ceste ceste ḳapûdân Nîḳola virdi
Ḳaṭ' olunan aḳceleri kim alurdı	Ḳapûdân Nîḳola alub ṣarf ederdi
Ḳapûdân ile daha basḳa kim işlerdi	Yorgî nâmında biri daḫî olub ḳapûdân bulunmadıḳca başımız mersûm idi
Ne-ḳadar müddet işlerler idi	Aralıḳda âletler bozuldıġından haftada bir iki def'a ve belki ṭuyarlar ḫavfıyla geceleri işlemeyüb faḳat gündüzleri meşġûl olurlar idi
Bu mâkîneleriñ ne-vaḳitden-berü işledigini bilürsüñ	Mersûmlarıñ yanlarına geldigim müddetden mâ'adâsı ma'lûmum degildir
Lânj da birlikde işler miydi	İşledigini görmedim
Seniñ aṣıl ṣan'atıñ nedir	Gemici
Bâḳırı nerede dökerler idi	Evde faḳaṭ bâḳırı ḥâżır taḥta [*sic*] olaraḳ alurlardı
Bu bâḳırları kimler işler idi	Üçümüz birlikde işlerdik
Nereden alurlar idi	İstâniyâ'nıñ dükkânından peşîn para ile ben gider alurdum
Naṣıl aḳce virer idiñ	Ḳapûdân Nîḳola'dan temîz aḳce alur virer idim
Bâḳırı istedigiñiz gibi naṣıl keserdiñiz	İstedigimiz ölçi ḳadar bir maṣdar ile üzerinden çizüb ba'dehi mıḳrâż ile ḳaṭ' ederdik
Ne ile beyâż ederdiñiz	Bir tencere içinde sirke ile ḳaynadub ba'dehi bir kîse içinde ṭuz ve bir başḳa eczâ ile
O eczâ neden mürekkeb idi	Ben bilmem bunı tertîb eden Yorgî idi
O tertîbden burada var mıdır	Bilmem
Sen ḳapûdân Nîḳola'ya kîseler ile aḳçe getürdüñ-mi	Evet mersûma ba'żen soḳaḳda bir iki kîse virer idim

Mersûmân ḳapûdân Nîḳola ile Jozef ḥâżır olduḳları ḥâlde mersûm Lânj bi-tekrâr meclise celb ile ber vech-i âtî istinṭâḳ olunmuşdur

Lânj'a s û ' â l	C e v â b
Eviniñ bir nıṣfını kime îcâr etmiş-idiñ	Ḳapûdân Nîḳola'ya
Ḳapûdân Nîḳola'ya s û ' â l	C e v â b
Buña sen ne cevâb edersiñ	Ḫilâfdır
Lânj'a s û ' â l	C e v â b
Eviniñ nıṣfını bu adama ne żımnında îcâr eylediñ	Ḳapûdân evime ba'żı emti'a ü eşyâ vaż' edecegini baña inandırmış-idi
Ḳapûdân Nîḳola'ya s û ' â l	C e v â b
Sen ne niyetle bu evi istîcâr etmiş-idiñ	Ben ev-i m-v [meẕkûrı ?] istîcâr etmedim

> BOA, İ.MVL. 61/1166, doc. 4, protocole d'interrogatoire (suite), 11 receb 1260 [27 juillet 1844]

[Page 1]

Lânj'a s û ' â l	C e v â b
Ḳapûdân evde ne yapardı	Kîseler içinde azar azar evde bir ṭâḳım âlât ü edevât getürdi
Ḳapûdân saña ta'mîr etdirmek içün bir tüfenk daḫî getürmüş oldıġını iddi'â edeyor	Ḫilâfdır
Ve yine ḳapûdân-ı mersûmuñ iddi'âsına göre sen kendüsine tüfengi teslîm eyledigiñ eṣnâda şöyle bir kârlu ticâretim var gel benimle ortaḳ ol diyerek ba'żı teklîfler etmişsiñ	Bunuñ ṭopı yalân olub ben ḳapûdânı ne gördüm ve ne de kendüsine tüfenk virdim
Jozef'i bilür misiñ	İki aydan-berü bilürüm ki mersûmı ḳapûdân Nîḳola getürmüş-idi
Mersûm Jozef ne yapardı	İbtidâları eve gelür gider ḳalmaz idi ṣoñra işe başlandıḳda ḳalub ba'żen giceleri daḫî yatar idi
Ḳapûdân Nîḳola'ya s û ' â l	C e v â b
Mâkîne üzerinde bulunan ḳâlıbı kim ḥakk etdi	Mâdâm-ki beni ṣıḳışdırıyorsuñuz bu mâkîne ve sâ'ir âlât yapıldıġı hengâmda ben mevcûd degil idim ancaḳ Lânj'dan işitdigim bunları kendüsi Ġalaṭa'da tüfenkci Borosâr [*sic*] ile birlikde yapmışlar ben ḥażır buldum

OSMANLI ARŞIVI DAIRE BAŞKANLIĞI ©

2

لانژاده سؤال

قیودانه آده نه بیاروک

قیودانه سلطانیه اندرمك ایچون برقفتان وهم کتوردسه اولدیغی ادعاسی یوق

وبنه قیودانه مرسولك ادعاسی کوره سه کندوسنه نقفتان تسلیم ایلدیکك اثناده شویله بر کاغد قیمارتی وار کل نبله اورنانه اول دیه رك بطهه تکلیفه ایتمشك

ذوقنی بیلورسیك

مرسوم ذوقنی نه بیلدك

جواب

کیمسه ایچون آنده آنده اوی بطاقی الاتدن دولاتی کتوردك

خلافدر

بونك طولیا یلانه طلب سه قیودانك نکولی وندر کندوسنه نقفتان ویردم

ایکی آیه بنه بیلورمکه مرسوم قیودانه نقفتان کتورمشیدك

استدالهه آده کلورکیدر قالمنادیری حکاه ایتمك باشلمقده قلوب بعضا بچه اوه وضع یاتار ایدك

قیودانه نقفتان سؤال

مادامکه بنی هفته بر بچوره سکا بوماکینه وسنه الاتی یاپدیغی هنگامده سه مجبور رکل ایدم انجق لانژوده ایشتدیکم بونك کندوسك غلطه در نقفتانی بوروسارایه بولمك یاپمنه سه وضع بولدم

لانژاده سؤال

بوزنه کرایه قالبلك کیم طلب ایتدك

جواب

روسیه تجورندن طاردن چلکلمسه اولجه طاقم قالب موجود ایدی بنم طلب ایتمه اولدیغم فقط بوزلك یکی اشونه قالبلاریدر

قیودانه نقفتان سؤال

لانژایله ایشلیان بوروسارایك قفص قرنه اشیدر

جواب

بلکم لانژوده ایشتدیکم فقط بوروسارانك بر شوفصدر

لانژه طغنه وضع جواب

سه بوروساره هیچ بر شی اعمال ایتدیرمدم

بونك اوزرینه قاچه کلك قصد رفعه یشه چالشدیغك مرسوم بوروسارلك ایکیسنك وضع اشارتی فرانسه ترجمانی موسیو لوشرادن طلب بورمدیکه ترجمان مومایه درحال فرانسه عبارتنه قلبدیکه فرانسه موسیو قاساغه بر مکتوب تحریر ایله مرسوم بوروسارلك قواعد بشیه توفیقا ارسال قوفلمسی وقطعی اشعار ویاپه ایسه دیاز وفتنده حکاه قواعد بشه عمومنه بوروسارلر کوچمسه بو لنه قدرنه قوفلمسی موجب یازار ایش کوره مرسومانی جبه ایله مجبور کوندرمك قبولنی کتورمسه وادل ارالهه وضع محله یشه چالشمك، نکلره ترجمانی موسیو بیانی ایله بولمك نجه استظاره ایتمك ایچون براق اوطه یه کچسه اوطه مرقومه لانژنك تکرار استطاقنه مباشرت قلنمشدر

لانژاده سؤال

موسیو عکسانه بوکیفیتك بیلورمی

جواب

بیلم

قیودانه ایله سنك کیم کوریشه رودك

سه قیودانك درت سنه دنبه بیلورم مرسوم بك بر قرسکه قلی طلب ایتدیرمشیدك وقتا نقفتانی بر روسیونك دکانه حکاه ده بر کیزده اقده صاتیلمه بطهه نقفتان دارالریه قیودانه نقفتان صاتلدی

Lânj'a s û ' â l	C e v â b
Bu zınbalar ile ḳâlıbları kim ḥakk etdi	Rûsya tîmûrundan olaraḳ çeliklenmiş üc ṭâḳım ḳâlıb mevcûd idi benim ḥakk etmiş oldıġım faḳaṭ yüzlük yeñi altûn ḳâlıblarıdır

Ḳapûdân Nîḳola'ya s û ' â l	C e v â b
Lânj ile işleyen Borosâr'larıñ ḳanġı ḳarındaşıdır	Bilmem Lânj'dan işitdigim faḳaṭ Brosâr nâmında bir şaḫıṣdır

L â n j ṭ a r a f ı n d a n d a ḫ î c e v â b

Ben Brosâr'a hic bir şey i'mâl etdirmedim

Bunuñ üzerine Ḫâriciye nâẓırı devletlü Rif'at Paşa ḥażretleri mersûm Brosâr'larıñ ikisiniñ daḫî iḥżârlarını Frânsa tercümânı Mösyö Loḳservâ'dan ṭaleb buyurmalarıyla tercümân-ı mûmâileyh der-ḥâl Frânsa sefâreti ḳancelâryâsı ḳonsolosı Mösyö Ḳâstânî'ye bir mektûb taḥrîriyle mersûm Brosâr'larıñ ḳavâṣ başıya [*sic*] terfîḳen irsâl olunması ḫuṣûṣunı iş'âr ü beyân eylemiş ve biraz vaḳitden ṣoñra ḳavâṣ başı 'avdetle Brosâr'lar gûya [*sic*] gitmiş bulunduḳlarından ḳonsolos-ı mûmâileyh pâzâr irtesi güni mersûmânı celb ile meclise gönderecegi cevâbını getürmüş ve ol aralıḳ devletlü Meḥmed 'Alî Paşa ḥażretleri İngiltere tercümânı Mösyö Pîzânî ile birlikde başḳaca istinṭâḳ etmek içün bir âḫar otaya geçmiş olmalarıyla merḳûm Lânj'ıñ bi-tekrâr istinṭâḳına mübâşeret olunmuşdur

Lânj'a s û ' â l	C e v â b
Mösyö 'Aleksânder bu keyfiyetleri bilür mi	Bilmem
Ḳapûdân ile sizi kim görüşdürdi	Ben ḳapûdânı dört seneden-berü bilürüm mersûm baña bir ṭâḳım sikke ḳâlıbı ḥakk etdirmiş-idi vâḳı'â tüfenkci Pirrosîr'iñ [*sic*] dükkânına ṣoñradan ben gidüb elimde ṣatılıḳ ba'żı tüfenkler var ise de ḳapûdâna tüfenk ṣatmadım

Müşârünileyh Meḥmed ‘Alî Paşa ḥażretleriyle Pîzânî merḳûm ḳapûdân Nîḳola’yı tekrâr meclise îṣâl eyledikden-ṣoñra ber vech-i âtî istinṭâḳ olunmuşdur

Ḳapûdân-ı mersûma s û ’ â l	C e v â b
Ḳac seneden-berü bu ḥavâlîde bulınursuñ	Otuz üc seneden-berü
Lânj ile naṣıl ülfet peydâ etdiñ	Ḳapûdân ṭarafından sükût olunmağla Lânj’ıñ cevâbı
	Ben ḳapûdânı dört seneden-berü kendüsine yigirmi pârelik sikke ḳâlıbları ḥakk edivirmek münâsebetiyle bilür ṭanırım mâdâm-ki bunca söyledigim sözler ḳatlımı mûcib olmağla yalân söyleyemem
	Ḳapûdân cevâbı
	Ben bir vaḳitde bunuyla işlemedim faḳaṭ on sekiz biñ ġurûşı sürmüş oldıġımı i‘tirâf edeyorum
Ortaya s û ’ â l	Lânj ṭarafından c e v â b
İbtidâ bu mâddeyi ‘arż ü teklîf eden kimdir	İbtidâ gelüb evimi desîse ile istîcâr eden ḳapûdân Nîḳola olub mersûmuñ ḳâlb-zenlik ile meşġûl oldıġını beş gün ṣoñra ḫaber aldım ancaḳ beni iḫâfe etmiş oldıġından ben-de işiñ içine girmiş bulunmadıġımdan kendüsini ele virmedim ḳaldı-ki ben âḫarınıñ yapmış oldıġı ḳâlıbları faḳaṭ silüb ta‘mîr eyledim ṣan‘atdan añlar bir adam getürilür ise benim yapdıġım ḳâlıblarıñ çelik oldıġı ve digerleriniñ timûrdan edügi añlaşılur
	Lânj ṭarafından c e v â b
El-ḥâṣıl bu işde baş kimdir	Evime bi’l-cümle âlât ü edevâtı mükemmel olaraḳ getüren ve Yorgî ile Jozef’i alub gelen ḳapûdân Nîḳola olub mersûmlar benim evime gelmezden evvel pek çoḳ maḥallerde işlediklerini bilürsem-de ḳanġı evlerde bulunduḳlarını bilmem ve bunlar bu işe daha devâm etmiş olaylardı ahâlîniñ sekizde birini lekedâr ederlerdi
Ḳapûdâna sû’âl	Cevâb
Sen ne dersiñ	Ḳâlıblar ile zınbaları Lânj ḥakk edüb sâ’ir bi’l-cümle tîmûr âlât ü edevât Brosâr ma‘rifetiyle yapılmışdır

OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI ©

1

مش رایه لحد ۵۵ یشا قطعه یه ایزاناً مرقوم قیودانه نقطه یا نکار لجب ایصال ایله که نقطه
بوجه اتی استنطاق اولنمشدر

قیودانه سؤال

قاچ سنه دنبرو بو طرفده بولنورسن

لازمه ایله وصل اولنمش یپا ایتدون

جواب

اوتوز اوچ سنه دنبرو

قیودانه طرفنه سکوت اولنمش لازمه جواب

بو قیودانی درت سنه دنبرو کندوسنه یکمی یاره لاق سکز لیره
حق ایدیو بر لاق متاسیتد بلور طانیمز مادامکه بو طرفه سویلیه
سؤال قیلنمش موجب اولمغله بلازمه سویلیه لم

قیودانی جواب

بو بر وقت بونلره ایشلمیه فقط اونه سکز یلی هرنوش
سورمسه اولدیغنی اعتراف ایده بورم

ادرنه یه سؤال

اشبو ابو سعاد یا عصمه تکلیف ایدیه کلدر

لازمه جواب

اشبو کلب اولمق وسیله ایله اشجار ایدیه قیودانه نقطه
طلب مرسولی قالبنه لاق ایله شقفه اولدیغنی بیلدکدن
صکره ضبط اولنمش اشیانه اولدقلرینی بنه
اشبو ایچه کیمسه بولنمیوب کنه وسنه الدیریلدم
قالدیکه بو افرنلک بایسه اولدیغی قالبلاق فقط سیدیه
نقیب ایلدم هنقدر اکلا بر اولم کتوریلور ایسه بنی یاپلیغ
قالبلاق جلک اولدیغی و دیکر لرنلک تجوردن ایدوکی
اکلاشیلور

لازمه جواب

اوچ باجله اولت واردوانی ملکی اولدیغنه کتوریه ویورکه ایله
زوزنی اولب کلمه قیودانه نقطه طلب مرسولی کی اولدیغه
کلاز دیه اولدیغی جوده کلاده ایشیدکلری بلورسیز
کلاز دیه اولدیغی جوده قلاده ایشیدکلری بلورسیز
قفنی اولسه بوقه قلاقی بیلم و بونلر بوانتی رها ولم
ایشیه اولادلری اهالیلک سکاده بوی لکه واراید ورلر

زوزنه سؤال

سه نصل بیلورسک

جواب

بو لازمه ایدیه کلدیکی باجله آلدی اوچ بولدم

قیودانه سؤال

سه نه دیرسک

جواب

قالبلاری ایله زنجیر لی لازمه جلب ایدوب سنی باجله تیمور
آلات وادوات بودسار صرقیله یاپلمشدر

مرسومه لازمه وقیودانه نقطه وزروف لجبه بالاضافه نوبت سلیمانیه جدارنه بر بیچه درونی
اقه وکرفت اولنمش طاقه کلمکله اشبو ایچه اتی قطعه لجب جلب ایدیه بوجه اتی استنطاق اولنمشدر

سؤال

اسمک نه در

یاشک قاچ

نره لیسک

صنعتک نه در

بیچه در قلب ایله کسنلر کلدایدی

جواب

قطعه

اللی اللی بشه

قاضی کویلی

بیچه اف

قیودانک بو سه جلب کافه آلات وادواتک مصادره
نصیبه ایدیه مرسومه دیکرلی دوکه صاده ویه دوکه
طوروری و مرسومه قطالیغی درستی طناسه ایله کفالتیله
نقطه دوکه جی فرستو ویاغی بیچه اوزنه

قیودانه سؤال

بو آلات کیمکدر

جواب

نیصیه اطلاق قیلنان قطالیغک بر مکتوبه
کی تسلیم ایتمه ایچون اصل صاحبی نقطه
ایسه تعقیب یا بطلب تشاری ایدیه صاده در
اصل طرفنی یا سویله لم دیو مرسوم قوطالیغی ایله
نقطه بکزیه کلوب بنی ایشتمک باشنه قالدیر
نه بر طاقم آلت کتوردی سه هنقدر اکلاسه
کل بعد یا بیلورسک سکلا بر لکت ایشیلمیه
نی مالنصب آلات نکرلی یا کورملک ایچون
کتدم وبعد الحایه شوایکه آلت ایشیلدایچه
دیکر بیوک تجور قدر لاکن دیه بکی قوطالیغک
اولدقنه نی بو تجوری نی آلتی نکرلی یا بیلمه
اوسنه نی بایه ره بیلورز دیه رک قالبلاق
آلوب هاوشندف نایت بر ایسه کورمکلر
دیه رک صبح اوغراشدقه ایچه اوبه رمیه
شمدیه یقه یا اله دیه رک

مرقومانه بیچه قطعه دوکه جی فرستو لجبه اقناع ایله سلف اندک نقطه اصلاح
اولنوب بوجه اتی استنطاق اولنمشدر

سؤال

اسمک نه در

یاشک قاچ

مکتبک نه سیدر

صنعتک نه در

بو طرفه درت اقامتک نه قدر در

اشبو قالبلاق نلک کاهنه نه وقت بنه نقطه سک

جواب

نقطه طه باقه

اوتوز درت

کفالتیله

ایله قیارلق

اوچ سنه قدر

بو کاه ایله نقطه اولدم ایچه بر مقدار
قمکم آلمه ایچون چایشویه چیقدم بن اقرنلک
بر مقداری رها ایدیه ایکسنیه بنی عقلدم
قواصلر اقه وکرفت ایدیلر جیلاه درت
کیس قلب اقه صوقه یا بعده اوچه کیدوب
تمدی ایله کلدک بو شلاوشی بولدیلر

بو آلاتلک بیلمز میسک

قوسطاکی یا بیلورمیسک

بیچه ده ایشلیانلری بیلورمیسک

جواب

حب بیلم

اقمالکه بیلورم

هیچ بیلمز بیلم

مرسومک اشبو انکارلری اوزرینه مرسومه دوکه جی فرستو نکار لجب جلب ایله رسم نقطه
ارائه قلنمزدن بوجه اتی سؤال اولنمشدر

نقطه سؤال

بو آدمی بیلورمیسک

جواب

حب بیلدیکم وکلدر

فرستو نی جواب

واقعا بو آدمی بلکه ایشیدیه کلدیکی
ایده جک ایدی شمدی الله کچیکدن
ارتقه بر بیکزی بیلک ایشیتده اولیور

(2 varak)

i·MVL 61/1166

4

Mersûmûn Lânj ve ḳapûdân Nîḳola ve Jerẕef [*sic*] meclisden bi'l-iḫrâc nöbet Süleymâniye civârında bir baġçe derûnunda aḫẕ ü girift olunan ṭaḳıma gelmekle ibtidâ baġçivânı Ḳosṭî meclise celb ile ber vech-i âtî istinṭâḳ olunmuşdur

S û ' â l	C e v â b
İsmiñ nedir	Ḳosṭî
Yaşıñ ḳac	Elli elli beş
Nerelisiñ	Ḳâżı köyli
Ṣan'atıñ nedir	Baġçivân
Baġçede ḳalb aḳçe kesenler kimler idi	Fanâr'lı Ḳosṭâkî baş olub kâffe-i âlât ü edevâtıñ maṣârifini tesviye eden mersûmdur digerleri dülger Ṣâvva ve yine dülger Ṭodorî ve mersûm Ḳosṭâkî'niñ dostı Ṭanâş ile Kefâlonya'lu Nîḳola ve dökmeci Ḫristo ve çirâġım baġçivân uşâġı

[Page 3]

Mersûm dökmeci Ḫristo daḫî meclise iḥżâr ile başḳaca bir kîse derûnunda maḥfûẓ olan mâkîne ve âlât kendüsine irâ'e birle mersûm ber vech-i âtî istinṭâḳ olunmuşdur

S û ' â l	C e v â b
Bu âlât kimiñdir	Re'isimiz olan Fanâr'lı Ḳosṭâkî bunları baġçeye getürüb baña teslîm etmiş ise de aṣıl ṣâḥibi Nîḳola imiş baġçeyi bulub tedârük eden Ṣâvva'dır el-ḥâṣıl ṭoġrıyı söyleyelim mersûm Ḳosṭâkî ile Nîḳola bir gün gelüb beni işimiñ başından ḳaldırdılar biz bir ṭâḳım âlet getürdük sen ṣan'atdan añlarsıñ gel baḳ yapılursa seniñle birlikde işleyelim dediler ben-de ḳalḳub âlât-ı meẕkûreyi görmek içün baġçeye gitdim ve ba'de'l-mu'âyene şu iki âlet işe yarar ise de diger büyük tîmûr ḳullanılmaz dedigimde Ḳosṭâkî ol-vaḳit biz bu tîmûrı yine âlât-ı meẕkûreyi yapan ustaya yapdırabilürüz diyerek ḳâlıbları alub ṣavuşdı nihâyet bir iş görecegiz diyerek ḥayli uġraşdıḳ ise de uyduramayub şimdi-de yaḳayı ele virdik

Merqûmân baġçivân Ḳosṭî ve dökmeci Ḫristo meclisden iḫrâc ile sâlifü'l-ẕikr Nîḳola iḥżâr olunub ber vech-i âtî istinṭâḳ olunmuşdur

S û ' â l	C e v â b
İsmiñ nedir	Nîḳola Ṭoliyâto
Yaşıñ ḳac	Otuz dört
Memleketiñ neresidir	Kefâlonya

Ṣan‘atıñ nedir	Ayâḳ ticâreti
Bu ṭarafda müddet-i iḳâmetiñ ne ḳadardır	Üc sene ḳadar
İşbu ḳâlb-zenlik kârına ne vaḳitden-berü meşġûlsüñ	Ben bu kâr ile meşġûl olmadım ancaḳ bir miḳdâr mûm almaḳ içün çârşûya çıḳub ḥatta aḳcesiniñ bir miḳdârını daha te’diye etmeksizîn beni Ġalaṭa’da ḳavâṣlar aḫz ü girift ederek ceyblerime dört kîse ḳalb aḳce ṣoḳdılar ba‘dehi evime gidüb taḥarrî eylediklerinde bu miṯillü şey bulmadılar
Bu âlâtları bilmez misiñ	Ḥayır bilmem
Ḳosṭâkî’yi bilür misiñ	İḥtimâl-ki bilürüm
Baġçede işleyenleri bilür misiñ	Hic birini bilmem

Mersûmuñ işbu inkârı üzerine mersûm dökmeci Ḫristo bi-tekrâr meclise celb ile mersûm Nîḳola’ya irâ’e olunaraḳ ber vech-i âtî sû’âl olunmuşdur

Nîḳola[’ya] s û ’ â l	C e v â b
Bu adamı bilür misiñ	Ḥayır bildigim degildir
	Ḫ r i s t o ’ n u ñ c e v â b ı
	Vâḳı‘â cümlemiz birlikde işleyüb kârını taḳsîm edecek idik şimdi ele geçdigimizden artıḳ birbirimizi bilmek işimize el-virmiyor

[Page 4]

Nîḳola’ya s û ’ â l	C e v â b
Sen baġçeye gitdiñ-mi	Belki gitmişimdir ama bu şeylerden aṣla ḫaberim yoḳdur

Sâlifü’l-ẕikr baġçivân Ḳosṭî daḫî tekrâr meclise celb ile mersûm Nîḳola’ya irâ’e olunaraḳ sû’âle mübâderet olunmuşdur

Baġçivâna s û ’ â l	C e v â b
Bu adamı bilür misiñ	Evet Ḳosṭâkî ile birlikde baġçeye gelürdi

Ḳapûdân Nîḳola ile Lânj ve sâ’irleri daḫî meclise iḥżâr ile cümlesi müvâcehe olunaraḳ ber vech-i âtî istinṭâḳ olunmuşdur

Dökmeci Ḫristo’ya s û ’ â l	C e v â b
Ḳapûdân Nîḳola’yı ṭanır mısıñ	Ṭanırım Ḳosṭâkî ile birlikde gelürdi

Ḳapûdân Nîḳola'ya s û ' â l	C e v â b
Ma'hûd on sekiz biñ ġurûşı yalñız sen-mi ṣarf eylediñ yoḫsa daha başḳalarını-da bu ḫidmete ḳullandıñ-mı	Yalñız ben ṣarf etdim
Lânj'a s û ' â l	C e v â b
Sen bu Nîḳola Ṭoliyâto'yı ṭanur bilür mi[si]ñ	Ġâlibâ Beg oġlı'nda görmüşüm
Mersûma hic ḳâlıb ḥakk etdiñ-mi	İtdim ancaḳ çoḳ vaḳit mürûr etdi
	Nîḳola'nıñ cevâbı
	Öyle şey vuḳû'bulmadı
Lânj'a s û ' â l	C e v â b
Bir ḳâlıb ḥakkı içün ḳac ġurûş ustâdiye alur idiñ	Beş-yüz ġurûş alurdum

Meclis ḫitâm bulmuşdur

> BOA, İ.MVL. 61/1166, doc. 12, protocole d'interrogatoire, 25 receb 1260 [10 août 1844]

[Page de couverture]

[Note de coin :]

Ḳâlb-zenlik töhmetiyle aẖz ü girift olunan ma'hûd ḥakkâk Lânj ile rüfeḳâsınıñ ücünci istinṭâḳ-nâmesidir fî 25 [rece]b sene 260 nûmarû 3

[Page 1]

Biñ iki-yüz altmış senesi mâh-ı Receb-i şerîfiñ yigirmi beşinci güni Żarb-ẖâne-i 'âmire'de ṣâḥib-i 'ayâr 'izzetlü İbrâhîm Efendi ve Tercüme oṭası ẖulefâsından Emîn Efendi ve Düz oġlı Hace Âġob ve Frânsa tercümânı Mösyö Lokservâ ve İngiltere tercümânı Mösyö Pîzânî ve Avusturyâ tercümânı Mösyö Vîker Ḥâdaż ḥâżır olduḳları ḥâlde meclise celb ü iḥżâr olunan ḥakkâk Lânj ile ḳapûdân Nîḳola'ya bi-tekrâr tevcîh olunan es'ile ve merḳûmân ṭaraflarından îrâd ḳılınan ecvibeyi şâmil istinṭâḳ-nâmedir ki ber vech-i âtî beyân olunur.

Ḳapûdân Nîḳola'ya s û ' â l	C e v â b
Geçen gün sen meclisde mâkîneleriñ birini Brosâr'larıñ yapmış oldıġını taḳrîr etmediñ-mi	Evet Lânj'dan öyle işitdim
Lânj'a s û ' â l	C e v â b
Ḳapûdân Nîḳola'ya sen böyle bir kelâm söylediñ-mi	Ben ḳapûdâna bir vaḳitde böyle laḳırdı söylemedim ve Borosâr'lar [*sic*] baña hic bir âlet yapmadı
Ḳapûdâna s û ' â l	C e v â b
Brosâr'larıñ ḳanġısı yapmış oldıġı ma'lûm-mıdır	Ḳanġısı oldıġını bilmem faḳaṭ Lânj'dan rivâyet Brosâr nâmında birisi imiş

Mersûm Brosâr'larıñ birer kere istinṭâḳ olunmaları tensîb olunmaġla evvelâ merḳûmlarıñ büyük ḳarındaşları meclise celb ile ber vech-i âtî istinṭâḳ olunmuşdur

Sû ' â l	C e v â b
İsmiñ nedir……	Piyer Brosâr
Ṣan'atıñ nedir……	Ġalaṭa'da tüfenkci
Baḳ şu ḳapûdân Nîḳola'yı ṭanır mısıñ…	Ḥayır ṭanımam
Ḳapûdâna s û ' â l	C e v â b
Sen Brosâr'ı ṭanır mısıñ……	Ben anı hic ṭanımam
Brosâr'a s û ' â l	C e v â b
Lânj'ı ṭanır mısıñ……	Evet Lânj on iki senedir İstânbûl'da olub merḳûmı ol-vaḳitden-berü bilürüm ḥatta beş sene ḳadar dükkân ḳomşusı olduḳ

Lânj ile ülfetiñiz ne münâsebetledir……	Beg oġlu'nda tekye civârında ḥamâm ḳarşusunda dükkân ḳomşuluġı münâsebetiyle olub Lânj'ıñ orada bir maġâzası var idi
Lânj orada ne iş işlerdi……	Mûsîḳî âlâtı miṣillü şeyler yapardı
İşbu on sene ẓarfında gerek ḳomşılıġıñız eṣnâda ve gerek ol-vaḳitden-berü Lânj ile hic bir gûne aḫẓ ü i'ṭâñız vuḳû'buldı-mı ya'ni saña bir biyücek mâkîne sipâriş etdi-mi	Ben kendüsine faḳaṭ ba'żı ufaḳ tefek âlât yapdım ise de başḳa o miṣillü şey yapmadım ancaḳ şimdi bütün maṭlûb olan îżâḥât evvelce ma'lûmum olmuş olaydı defterimi getürir irâ'e ederdim çünki her ne ki i'mâl etmiş isem defterimde muḳayyeddir
Muḳaddem ve gerek mu'aḫḫar Mösyö Lânj'ıñ ne ṣan'atla meşġûl olub ve ne ile ta'ayyüş eder oldıġını bilür misiñ	Benim bildigim Lânj kendüsine medâr-ı ta'ayyüş olabilecek bir ṣan'atla meşġûl olub ḥatta merḳûma 'azv olunan vuḳû'âtı mu'aḫḫaren ṭutuldıġı güne ḳadar işitmemiş idim
Bu ifâdâtından ġayri meclise beyân olunacaḳ daha ba'żı îżâḥât var ise munṣifâne îrâd eder misiñ	Lânj'a dâ'ir bir diyecegim olmayub faḳaṭ taḫmînen bundan bir üc mâh muḳaddem Tendel nâmında bir Frânsız'lu hekîmiñ ṭaleb ü sipârişiyle yaġı çıḳarmaḳ içün bir mâkîne i'mâl etdim
Seniñ müṭâla'aña göre o mâkîne cesâmet ü ṣiḳlı cihetiyle başḳa bir işe ḳullanılur mıydı meselâ ḳalb aḳce żarbına isti'mâl olunabilür miydi	Âlet-i mezkûre żarb ü ṭab' âlâtı nev'inden olmasıyla ḥatta Frânsa'da bir nev'-i âlât ile ḥalyâta dâ'ir şeyleri i'mâl ederler bu cihetle ḳalb aḳce żarbına daḫî ḳullanılabilür
Saña bu âleti mersûm Tendel sipâriş eyledigi vaḳitde kendüsine ba'żı müṭâla'âtıñı beyân etmediñ-mi	Etdim ise de mersûm gülerek cevâb virüb eger baña inanmaz iseñ eczâcı Mârḳâgî'niñ dükkânına git-de baḳ benim saña sipâriş eyledigim mâkîneden daha ḳuvvetlü bir mâkine mevcûd degil ise ol-vaḳit sözime i'timâd eyleme demiş olmasına binâ'en ben-de ḳalḳub mersûm Mârḳâgî'niñ dükkânına gitdigimde fi'l-ḥaḳîḳa pek çoḳ ḳuvvetlü oldıġını müşâhede eyledim
Ḳapûdân Nîḳola'nıñ ṭutıldıġı maḥalde der-dest olunan mâkîne saña irâ'e olunsa seniñ ocaġından çıḳmış olan mâkîne oldıġı ḥâlde ṭanır ve i'tirâf eder misiñ	Evet ederim

Meclisiñ emr ü re'yiyle mersûm Piyer Brosâr gerek Lânj'ıñ ḫânesinde mersûm Nîḳola'nıñ sâkin oldıġı oṭada bulunub aḫẓ ü istiḥṣâl olunan ve gerek Dersa'âdet'de Süleymâniye cânibinde bir baġçede ṭutılan bi'l-cümle âlât ü edevâtıñ

> BOA, İ.MVL. 61/1166, doc. 5, protocole d'interrogatoire (suite), 25 receb 1260 [10 août 1844]

[Page 1]

maḥfûẓ oldıġı maḫzene bir me'mûra terfîḳen irsâl olunub mersûm orada mevcûd kâffe-i âlâtı müşâhede ü mu'âyene eyledikden-ṣoñra gelüb âlât-ı mezkûre miyânında mâkîne ve mîzân ve ḥadde ve burġı ve sâ'ireden hic birisi kendi destgâhında i'mâl olunmamış

oldıġını beyân etmekle bi-tekrâr kendüsine ba‘żı sû’âl tevcîh olunub ber vech-i âtî istinṭâḳ olunmuşdur.

S û ’ â l	C e v â b
Ṭabîb Tendel’i sen ne münâsebetle bilür ve ne vaḳitden-berü ṭanırsıñ	Bir on iki sene muḳaddem mersûmı Mârsilyâ’da ṭanımış-ıdım İstânbûl’a geldikde [*sic*] ṣoñra kendüsine ba‘żı teşrîḥ âlâtı ta‘mîr edivirdim ḳalfalarımdan biriniñ ḫastaligi vuḳû‘ıyla mersûm gelüb baḳmış-ıdı o münâsebetle sâlifü’l-ẕikr mâkîneyi baña sipâriş eyledi
Tendel ile Lânj’ıñ ülfetleri oldıġını bilür misiñ	Pek-de bilmiyorum ama iḥtimâl-ki ülfetleri olsun şu ḳadar ki pek çoḳ vaḳitden-berü miyânlarında bürûdet ḥâṣıl olub bi’l-külliye ḳaṭ‘-ı ülfet etmiş olduḳlarını bilürüm

Mersûm Piyer Brosâr meclisden iḫrâc ile ikinci ḳarındaşı bi’l-iḥżâr ber vech-i âtî istinṭâḳ olunmuşdur

S û ’ â l	C e v â b
İsmiñ nedir……	Âpolînaro Brosâr
Ṣan‘atıñ……	Pıçaḳcı [*sic*]
Maġâza ve dükkânıñ var mıdır……	Kendimiñ olaraḳ İstânbûl’da hic bir maġâza tedârük etmedim
Nerede ve kimiñ yanında icrâ-yı ṣan‘at eder idiñ	Bir vaḳit ḳarındaşım Piyer Brosâr’ıñ yanında işler idim
Ḳarındaşıñla birlikde işlemekden fâriġ olalı ne-ḳadar vaḳitdir	On beş aydan-berü faḳaṭ sekiz aydır Frânsız posta vâpûrlarınıñ işlerini görmekdeyim
Ḳarındaşıñ Piyer Brosâr’ıñ yanında iken şu ḥâżır bulunan ḳapûdân Nîḳola’yı gördüñ-mi ve merḳûma bir iş i‘mâl etdiñ-mi	Ben merḳûmı bilmem ve kendüsine hic bir şey-de i‘mâl etmedim
Lânj’ı bilür misiñ ve ḳarındaşınıñ [*sic*] maġâzasında merḳûm içün bir mâkîne veyâ sâ’ir âlâta dâ’ir bir şey i‘mâl olundı-mı	Bunlara dâ’ir hic vuḳûf ü ma‘lûmâtım yoḳdur

Mersûm Âpolînaro Brosâr meclisden iḫrâc ile üçünci ḳarındaşı bi’l-iḥżâr ber vech-i âtî istinṭâḳ olunmuşdur

S û ’ â l	C e v â b
İsmiñ nedir……	Eme Brosâr
Ṣan‘atıñ……	Tüfenkci
Yalñız-mı işlersiñ yoḫsa ḳarındaşlarınıñ biriyle mi	Yalñız işlerim

İstânbûl'a geleliden-berü yalñız-mı işlediñ yoḫsa ḳarındaşlarınıñ biriyle birlikde mi	Ben İstânbûl'a geleli on sene olub üc sene ḳadar ḳarındaşımla birlikde işledim ve yedi seneden-berü başlu başıma işlemekdeyim
Ḳarındaşınla birlikde oldıġıñ eṣnâda ve gerek yalñız işlediginiñ hengâmda şu ḥâżır bulunan ḳapûdân Nîḳola'yı gördüñ-mi	Ben bu adamı hic görmedim
Lânj'ı bilür-misiñ ve ne vaḳitden-berü bilürsüñ	Burada bulundıġım vaḳitden-berü merḳûmı bilürüm
Ḳapûdân Nîḳola'nıñ iḫbâr eyledigine göre Brosâr'larıñ biri bir ḳuvvetlü mâkîne i'mâl etmiş oldıġını Lânj'dan işitmiş buña dâ'ir bir ma'lûmâtıñ var mıdır	Buña dâ'ir vuḳûfum olmayub ancaḳ iḳtiżâ eder ise defterlerimi meclise ibrâz eder isem ṣıḥḥat-ı ḥâl ṣâbit olur

Mersûm Eme Brosâr meclisden iḫrâc ile bi-tekrâr büyük ḳarındaşı Piyer Brosâr iḥżâr olunaraḳ ber vech-i âtî ba'żı îżâḥât kendüsinden sû'âl olunmuşdur

S û ' â l	C e v â b
Size irâ'e olunmuş olan mâkîne ve ḥadde ve âlât-ı sâ'ire seniñ müṭâla'aña göre Avrûpâ'lu kârı-mıdır yoḫsa yerlü ustalarınıñ işi-midir	Âlât-ı meẕkûre benim añlayışıma göre mahâretlü usta işi olmayub ancaḳ her ne-ḳadar ustalıḳlu yapılmamış ise de yerlü işi denilemeyüb yine Avrûpâ'lu bir mahâretsiz adamıñ işi olmaḳ gerek ve âlet-i meẕkûre i'mâl olunalı pek çoḳ vaḳit olmamış görinü[r]

[Page 2]

Mersûm Brosâr'a işbu sû'âl olunan îżâḥât mücerred kendüsi ehl-i ṣan'atdan bulunmasıyla bir kesb-i ma'lûmât ġarażından 'ibâret olmaġla mersûm Brosâr'larıñ taḳrîrleri alınaraḳ meclisden iḫrâc olundı

Meclis ḫitâm bulmuşdur

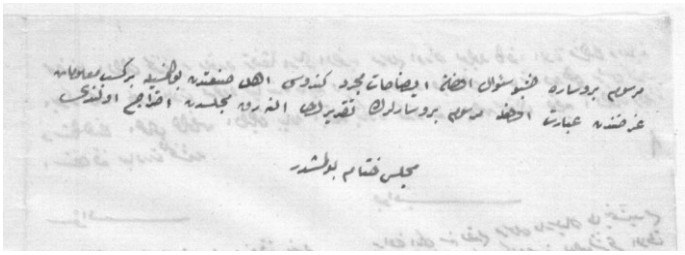

> BOA, İ.MVL. 61/1166, doc. 13, protocole d'interrogatoire, 2 şa'bân 1260 [17 août 1844]

[Page de couverture]

Ḳapûdân Nîḳola'nıñ başḳa istinṭâḳ-nâmesidir fî 2 şa'bân 1260 nûmarû 4

[Page 1]

İşbu iki-yüz altmış senesi Şa'bân-ı şerîfiñ ikinci güni Żarb-ḫâne-i 'âmire'de ṣâḥib-i 'ayâr 'izzetlü İbrâhîm Efendi ve Tercüme oṭası ḫulefâsından Emîn Efendi ve Düz oġlı Hace

Âġob ve Frânsız tercümânı Mösyö Lokservâ ve İngiltere tercümânı Mösyö Pîzânî ḥâżır olduḳları ḥâlde Frânsız'lu [*sic*] ḥakkâk Lânj meclise bi'l-iḥżâr ḳaleme almış oldıġı taḳrîri ḳırâ'at olunaraḳ bunuñ üzerine ḳapûdân Nîḳola iḥżâr olunub ber vech-i âtî istinṭâḳ olunmuşdur.

S û ' â l	C e v â b
Àġa câmi'i civârında sâkin ṣarrâf ṭâ'ifesinden Mânolî nâmında bir kimesne ṭanır mısıñ	Ḥayır ṭanımam
Eger şaḫṣ-ı mersûm buraya getürdilüb seni bildigini iḳrâr ederse ne dersiñ	O ne der ise desün ben yine bilmem
Sen ḳapûdân Ḳristîc isminde ve Ancelo Ḳâmânî isminde ve Beg oġlı bâlıḳ pâzârında sâkine iki küçük çocuḳlı bir ṭûl ḳarı ṭanır mısıñ	Bu adamlarıñ hic birini ṭanımam
Meẕkûr maḥalde hic bir evde iḳâmet etmediñ-mi……	Ḥayır faḳaṭ Ḳâlyoncı ḳolluġunuñ arḳasında bir Frânsız'lu bâzirgânı [*sic*] evinde oṭurmuş isem-de ismi ne oldıġını bilmem
Tendel isminde bir Frânsız'lu hekîm ṭanır-mısıñ……	Ḥayır ṭanımam

Meclis ḫitâm bulmuşdur

OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI ©

اشبو ایکیوز التمش سنه‌سی شعبان شریفك ایکنجی کونی ضربخانهٔ عامره‌ده صاحب عیار عزتلو ابراهیم افندی و ترجمه اوطه‌سی
خلفاسندن امین افندی و دوز اوغلی هوجه اغوب و فرانسز ترجمانی موسیو لوقسروا و انکلیز ترجمانی موسیو پیزانی حاضر
اولدقلری حالده فرانسزلو حکاك لانژ مجلسه بالاحضار قلمه المش اولدیغی تقریری قرائت اولنه‌رق بونك اوزرینه
قپودان نیقوله احضار اولنوب بروجه آتی استنطاق اولنمشدر

سؤال	جواب
اغاجلی جوارنده ساکن حراف طائفه‌سنون مانولی نامنده برکمسنه طانیرمیسك	حایر طانیمم
اکر شخص مرسوم بورایه کتور دیلوب‌سنی بیلدیکنی اقرار ایدرسه نه دیرسك	اونه دیرایسه دیسون بن ینه بیلمم
سن قپودان قرستیج اسمنده و آنجه‌لو قمانی اسمنده و برك اوغلی بالق پازارنده ساکنه ایکی کوچك چوجقلی برطول قاری طانیرمیسك	بو آدملرك هیچ برینی طانیمم
مذکور محلده هیچ براوده اقامت ایتمدکمی . . .	حایر فقط قالیونجی قوللوغنك ارقه‌سنده برفرانسزلو بازرکان اونده اوطورمش ایسه‌مده اسمی نه اولدیغنی بیلمم
تنزل اسمنده برفرانسزلو هیکم طانیرمیسك . . .	حایر طانیمم

مجلس ختام بولمشدر

İ.MVL 61/1166

> BOA, İ.MVL. 61/1166, doc. 14, protocole d'interrogatoire, 14 şa'bân 1260 [29 août 1844]

[Page de couverture]

[Annotation liminaire :]

Ḥakkâk Lânj ile sâ'ir ba'żı kesânıñ istinṭâḳ-nâmesidir fî 14 şa'bân sene 260 nûmarû 5

[Page 1]

Biñ iki-yüz altmış senesi mâh-ı Şa'bân'ıñ on dördünci güni Żarb-ḫâne-i 'âmire'de ṣâḥib-i 'ayâr 'izzetlü İbrâhîm Efendi ve Tercüme oṭası ḫulefâsından Emîn Muḫliṣ Efendi ve Düz oġlı Hace Âġob ve Frânsız tercümânı Mösyö Lokservâ ve Avusturyâ tercümânı Mösyö Esteẕel ve İngiltere tercümânı Mösyö Pîzânî ve Siçilyâteyn tercümânı Mösyö Ḳrâcyânî ve Yûnân tercümânı Mösyö Ṣâvva Satâpolû ḥâżır olduḳları ḥâlde meclise celb olunub ẕikr-i âtî ba'żı kesâna tevcîh olunan es'ile ve ṭaraflarından îrâd olunan ecvibeyi şâmil istinṭâḳ-nâmedir ki ber vech-i âtî beyân olunur

Evvelâ Mânolî Vûrîḳla nâm kimesne meclise celb ile tevcîh olunan s û ' â l	C e v â b
İsmiñ nedir……	Mânolî Vûrîḳla
Vaṭanıñ neresidir……	Sâḳız
Ḳanġı ḥimâyede bulunursuñ……	Yûnân ḥimâyesinde
Ṣan'atıñ nedir……	Boġday simsârı
İstânbûl'da ne vaḳitden-berü bulunursuñ	Bu kere bes mâhdan-berü bu ṭarafda isem-de bundan bes sene muḳaddem yine gelmiş-idim faḳaṭ ol-vaḳitden-berü câ be-câ gelüb gâh bir ay ve gâh on bes gün iḳâmet eyledim
[İ]stânbûl'da nerede sâkin olursuñ……	Ġalaṭa câddesi üzerinde Hâcî Arsalâ'nıñ meyḫânesi civârında sâkin olurum
Beg oġlı'nda sâkin olduñ-mı……	Biñ sekiz yüz otuz yedi sene-i 'İseviyyesinde Aġa câmi'i civârında bir Ḳatolik evinde sâkin oldum
Orada ne-ḳadar müddet iḳâmet eylediñ…	Beş altı ay ḳadar
Ġalaṭa câddesinde ve gerek Aġa câmi'i civârında sâkin oldıġıñ eṣnâlarda Ṣânṭorîn'lü ḳapûdân Nîḳola nâmında bir şaḫṣı ṭanıdıñ-mı	Hic bir münâsebetim olmadı

بیلک ایکیوز الخمسه سنه‌سی ماه شعبانک اون دردنجی کونی ضرغانه عمارتده صاحب عیار عزتلو ابراهیم افندی زوجه
اولدیغی خفافسنه‌نک ایمه‌سی مخلص افندی ودون اوغلی اکنوب وفرانسه ترجمانی موسیو لوقسوا و وسینا
ترجمانی موسیو استنل والکلق ترجمانی موسیو بیانی وسجیاتیه ترجمانی موسیو قراجیان ویونان ترجمانی موسیو قاره
ستایولو حاضر اولدقده حالده مجلس جلب الضرب ذکری ایچون بعضه کسانه توجیه الفاظ اسئله
وطلفدرنه ایراد الفاظ اجوبه‌یا شامل استنطاق نامه‌درکه بروجه آتی بیان اشعار

اولا مانولی دوریقلد نام کمسنه مجلس جلب ایله توجیه الفاظ سؤالی	جواب
اسمک ندر	مانولی دوریقلد
وطنک نره‌سیدر	ساقز
قنفی حمایه‌دن بولنورسک	یونان حمایه‌سنده
صنعتک ندر	بنای صناعی
استانبولده نه وقتدنبرو بولنورسک	بوکره بسه ماه دنبرو بوطرفده ایسمده بوندن بسه سنه مقدم ینه کلمشیدم فقط اولوقتدنبرو جایجا کلوب کاه براى وکاه الی بسه کون اقامت ایدیم
استانبولده نره‌ده ساکن اولورسک	غلطه جاده‌سی اوزرنده قجه ارسلانک بخانه‌سی جوارنده سکه‌دار اولم
بک اوغلنده ساکن اولدیغک	بیلمکزیوز اولتوز یدی سنه عیسویه‌سنک اغاجلی جوارنده برقته‌لک اونده ساکن اولدم
اوراده نقدر مدتدنبرو اقامت ایدرسک	بسه‌الی اى قدر
غلطه جاده‌سنده وکرلی اغاجلی جوارنده ساکن اولدیغک اثنالرده صاقز طولدرینلو قیودانی ایله قیودانی یقوله نامنده برشخص طانیرمیسک	هایر طانیمم واو مثللو صاقز طولدرینلو قیودانی ایله هیچ بر مناسبتم اولمدی
یدی سنه دنبرو سمسارلوق ایدمکله مشغول سک	بعضا سمسارلوق بعضا بقالک تجارتی ایله مشغول اولدم
غلطه‌ده سنک برمغازه‌ک وارمیدی	اوتده هویار خانده‌در
حالا وارمیدر	هایر شمدی اوراده اولمیوب خلیل پاشا خانی خارجنده براولدم اولمغله ایشارتمی اوراده رؤیت ایتمکلیم
یونانی یدی سنه مقدم اغاجلی جوارنده ساکن اولدیغک خانه‌ده یالکز میدک یوخسه کراجیلرک	یالکز فاملیام ایله ساکن اولدم

مرسوم مانولی دوریقلد مجلسده برنقطه اولمغله نقل الفاظ حکاک لازم جلب واحضار ایله بروجه آتی سؤال اولنمشدر

سؤال	جواب
سن مانولی دوریقلدی شخصاً کوردکمی	اوت کوردم
مرقومی سکا اثبات اولنمسی کونی اسمی یاد الفاظنی آدمی الطیقه تصدیق ایدرمیسک	البته ایدرم
کرلی تندل وکرلی قیودانی یقوله ایله مرسولک قنفی تاریخده القنا جمسه الطیقه بیلورمیسک	یلک بیلدم چونکه مرسوم دوریقلد فقط قیودانی یقوله ایله یورکا یمی اوده ایشلدکلک اثنالرده بوکره کلمشیدی مرسوم اولوقتی کوردم
قنفی تاریخده کلدیکنی خاطرلرمیسک	کچه شهر مایسک اواخرنده ایدی
مرسولک اشکالنی تعریف ایده بیلورمیسک	اوت مرسوم بنم اندازه قجه‌یا یکرمی بسه ویکرمی التی یاشنده انسیاه بیقلو وقزل صاچلو وچهره‌سی یاقیشقلو بر آدمدر

بونک اوزرینه مرسوم مانولی دوریقلد تکرار مجلس جلب ایله لائحه اثبات الضرب بروجه آتی سؤال اولنمشدر

لائحه سؤال	جواب
سنک اوینه کلان مانولی دوریقلد بوادمیمیدر	هایر بو دکلدر اونک چهره‌سی دها طولقون ایدی

Yedi seneden-berü simsârlıḳ ile mi meşġûlsuñ	Ba‘żen simsârlıḳ ba‘żen boġday ticâreti ile meşġûl oldum
Ġalaṭa’da seniñ bir maġâzañ var mıydı	Evet Ḥavyâr ḫânındadır
Ḥâlâ var mıdır	Ḥayır şimdi orada olmayub Ḫalîl Paşa ḫânı ḫâricinde bir oṭam olmaġla işlerimi orada rü’yet etmekdeyim
Bundan yedi sene muḳaddem Aġa câmi‘i civârında sâkin oldıġıñ ḫânede yalñız mıydıñ yoḫsa kirâcı-mıydıñ	Yalñız fâmilyâm ile sâkin oldum

Mersûm Mânolî Vûrîḳlâ meclisden bir başḳa oṭaya naḳl olunaraḳ ḥakkâk Lânj celb ü iḥżâr ile ber vech-i âtî sû’âl olunmuşdur

S û ’ â l	C e v â b
Sen Mânolî Vûrîḳla’yı şaḫṣen gördüñ-mi	Evet gördüm
Merḳûm saña irâ’e olunsa geçen gün ismi yâd olunan adam oldıġını taṣdîḳ eder misiñ	Elbette ederim
Gerek Tendel ve gerek ḳapûdân Nîḳola ile mersûmuñ ḳanġı târîḫde ülfet etmiş oldıġını bilür misiñ	Pek bilemem çünki mersûm Vûrîḳla faḳaṭ ḳapûdân Nîḳola ile Yorgî benim evimde işledikleri esnâda bir kere gelmiş-idi mersûmı ol-vaḳit gördüm
Ḳanġı târîḫde geldigini ḫâṭırlamaz mısıñ	Geçen şehr-i Mâyıs’ıñ evâ’ilinde idi
Mersûmuñ eşkâlini ta‘rîf edebilür misiñ	Evet mersûm benden az uzunca taḫmînen yigirmi beş ve yigirmi altı yaşında az siyâḥ bıyıḳlu ve ḳumrâl ṣaçlu ve çehresi yaḳışıḳluca bir adamdır

Bunuñ üzerine mersûm Mânolî Vûrîḳlâ tekrâr meclise celb ile Lânj’a irâ’e olunub ber vech-i âtî sû’âl olunmuşdur

S û ’ â l	C e v â b
Seniñ evine gelen Mânolî Vûrîḳlâ bu adam-mıdır	Ḥayır bu degildir onun çehresi daha ṭolġun idi

OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI

بونك اوزرينه موسيو مانونا حضرتلرى مجلسك اصلا شبهسز قابل يغندر ترجمانى صاوه ايله غزيجنه
رضيت ويريلوب انجق ضابط بدى سجليا تيه قلمى بقه سنده وبحنجو صحالارده ناسنده بريجو رضيت
برماكينه وسائر الاتاعمال ايتمسه اولطرفك اختيار ايتمسه اولطيله شخص مرسومك استنطاق ضمنده
اوضاعك وضعيتى قلمه مشار اليها سفارتنك التماس قلنمسه اوطرفه مرسوم اولوجهله مجلس جلب قلنمزدر
بروجه اى استنطاق قلنمشدر

1

سؤال

اسمك ندر

وطنك نره سيدر

صنعتك ندر

نوقت بنده بوراده بولنيورسك

نه محلده اجراى صنعت مشغول سك

جواب

ريجنجو جالارو

بيسنه جزيره سى

تيمورجى

درت سنه دنبرو

بو ايتاليه ريجه سنه قدر اله بروسار نام نقشاكينك ياننده
ايشلدم وهمكده برايكى اى قدر وايلور دكرماتيچ واوجماه قدر
وفى اسكدار نام وايلور سفينه سنه وبعده قره كوپرى
كاشه كنس دكاغنه ايشليوب وبراوجى درت اى قدر وفى
فرانسز سرايينه ايشلدكدن صكره بونده بريجه ماه مقدم
وفى مصطفى نك اوغلنك مغازه سنى ايشجا ايله اوراده
مشغولم

استانبولده بولنديغك مدتجه وخصوصيله
بسرالتى ايدنبرو ماكينه به وايريجه
برالت اعمال ايلدكمى

هايرى فقط ماكينه بورغيسى اطه ده بربورغى اوجن قطع ايتدم

تخميناً ايكى بچه يرمه قالنلغنى واره ايدى

اوروپالى اسمنى بيلورميسك

مرسومى كوره ايسك بيلورميسك

هايرى بيلمم

اوتى چيقنكه كندوسنه دها بشقه اعمال ايتمسه اولطرفى شيدك
اجرتى استاديه لرندن يوز اون غروش مطلوبم اولوب
حالا دها اخذ ايده مدم

اوساير اعمال ايتمسه اولديغنك
نه مقوله شيدر

بركون شخص مرسوم بكا كلوب النده كتوردكى اولطرفى غونه
وجله بريجه قدم طولنده تيمورلرى برستون اعملى سيارسه
ايدوب بكا سنى يوز يكرمى غروشه قطع ايتمشيدك بعده
درت قطعه مع اناخته بورغى وفى سيارسه ايدوب اشبو
بورغيلر بسه التى برمه غروشه ايدى مرسوم بردفعه وفى
كلدك اولكه مشابه برستون وفى سيارسه ايدوب بعده
ايكى برمه طولنده ايكى عدد ويده وفى اعمال ايتيرودى
صكره بنه كلوب بوارالره تيمورلرى برستون وفى سيارسه ايدوب
بونلر برطرفى چاركوشه وديكر جانبى اوچ برمه طولنده
وايكى بچه يرمه قالنلغنى ايديكه رسمى اشته بودر

سؤال

بو شيدى سه قنغى تاريخده اعمالك ايدك
واولوقتده بنده بو آدمى تكرار كوردكمى

جواب

تخميناً بر سه اى مقدمى بونلرك اعمالنه مباشرته بوندن
بريجه ماهك كلنجه قدر ايشليميشيم بريجه آيده مرسوم
كورمز اولدم دفعه اخيره اطه ده كندوسنه قصاوف
اوطوب بو بكا بورغى اولان مبلغك تأديه سى طلبيله اوفده
اشته بنده استانبوله كچرك برعربه يايه رمه ايچون بعضه كرسته
الدقجه عودتمى مطلوبك تأديه ايدرم ديه رك براقوب كتدى
به مرسومه برقاچ دفعه جسته جسته اچه اطه ده جزئاً شى
اخذ ايدم بركون تزيم بكا يامسه اولطرفه يانظالمق اچون
طولايى قاچلاريايه اوطه ايتيرمك اخاذه سيدن صقنديرمه
اولطرفه اچون نه زيان لزومى اوله شخص مرسوم غلطه ده

سه مطلوباتى مرسومه دفعه تمه اخذ
واستيفا ايدرك

2 varak
(2 sayfasi boş)

I. MVL 61/1166 6

> BOA, İ.MVL. 61/1166, doc. 6, protocole d'interrogatoire (suite), 14 şa'bân 1260 [29 août 1844]

[Page 1]

Bunuñ üzerine mersûm Mânolî ḥaḳḳında meclisiñ aṣla şübhesi ḳalmadığından tercümânı Ṣâvva ile 'azîmetine ruḫṣat virilüb ancaḳ żâbıṭ-ı belde Siçilyâteyn devleti teba'asından Vîçenco Ṣîmâlâro nâmında bir tîmûrcınıñ bir mâkîne ve sâ'ir âlât i'mâl etmiş oldığını istiḫbâr etmiş olmasıyla şaḫṣ-ı mersûmuñ istinṭâḳı żımnında iḥżârı ḫuṣûṣı devlet-i müşârünileyhâ sefâretinden iltimâs olunmuş olmaġla mersûm ol-vechle meclise celb olunaraḳ ber vech-i âtî istinṭâḳ olunmuşdur

S û ' â l	C e v â b
İsmiñ nedir……	Vîçenco Cemâlaro [*sic*]
Vaṭanıñ neresidir……	Mîsine cezîresi
Ṣan'atıñ nedir……	Tîmûrcı
Ne-vaḳitden-berü burada bulunursuñ	Dört seneden-berü
Ne maḥalde icrâ-yı ṣan'ata meşġûlsuñ	Ben ibtidâ bir buçuḳ sene ḳadar Ama Brosâr nâm tüfenkciniñ yanında işledim ve ṣoñra bir iki ay ḳadar vâpûr degirmeninde ve üc mâh ḳadar daḫî Üsküdâr nâm vâpûr sefînesinde ve ba'dehi Ḳara Köy'de kâ'in kendi dükkânımda işleyüb ve bir üc dört ay ḳadar daḫî Frânsız sarâyında işledikden ṣoñra bundan bir buçuḳ mâh muḳaddem Ḥâcı Muṣṭafa'nıñ oġlunuñ maġâzasını istîcâr ile orada meşġûlum
İstânbûl'da bulundığıñ müddetce ve ḫuṣûṣıyla beş altı aydan-berü mâkîneye dâ'ir hic bir âlet i'mâl eylediñ-mi	Ḥayır faḳaṭ mâkîne burġısı olaraḳ bir burġı ucı ḳaṭ' etdim
O burġınıñ ḳalınlığı ne ḳadar idi	Taḫmînen iki buçuḳ parmaḳ ḳalınlığında var idi
Saña bunı kim getürdi……	Bir Rûm
O Rûm'uñ ismini bilür misiñ	Ḥayır bilmem
Mersûmı görür iseñ bilür misiñ	Evet çünki kendüsine daha başḳa i'mâl etmiş oldığım şeyleriñ ücret-i ustâdiyyelerinden yüz on ġurûş maṭlûbum olub ḥâlâ daha aḫz edemedim
O sâ'ir i'mâl etmiş oldığınıñ ne maḳûle şeylerdir	Bir gûn şaḫṣ-ı mersûm baña gelüb elinde getürmüş oldığı nümûne vechle bir buçuḳ ḳadem ṭulunda tîmûrdan bir sütûn i'mâlimi sipâriş edüb bahâsını yüz yigirmi ġurûşa ḳaṭ' etmiş-idik ba'dehi dört ḳıṭ'a ma' anaḫtar burġı daḫî sipâriş edüb işbu burġılar beş altı parmaḳ 'arżında idi mersûm bir def'a daḫî gelerek evvelkine müşâbih bir sütûn daḫî sipâriş edüb ba'dehi iki parmaḳ ṭulunda iki 'aded vîde daḫî i'mâl etdirdi ṣoñra yine gelüb bu aralıḳ tîmûrdan bir sütûn daḫî sipâriş edüb bunuñ bir ṭarafı çâr-köşe ve diger cânibi on

	parmaḳ ṭulunda ve iki buçuḳ parmaḳ ḳalınlıġında idi-ki resmi işte budur

[Ici un espace laissé en blanc.]

S û ’ â l	C e v â b
Bu şeyleri sen ḳanġı târîḫde i‘mâl eylediñ ve ol-vaḳitden-berü bu adamı tekrâr görmediñ-mi	Taḫmînen bir beş ay muḳaddem bunlarıñ i‘mâline mübâşeretle bundan bir buçuḳ mâha gelinceye ḳadar işlemiş-idim bir buçuḳ aydır mersûmı görmez oldum def‘a-ı âḫıre olaraḳ kendüsine teṣâdüf olunub bu baña borcı olan meblaġıñ te’diyesi ṭaleb olunduḳda işte ben-de İstânbûl’a geçerek bir ‘araba yapdırmaḳ içün ba‘żı kereste alacaġım ‘avdetde maṭlûbuñı te’diye ederim diyerek bıraḳub gitdi
Sen maṭlûbâtını mersûmdan ne-ṣûretle aḫẕ ü istîfâ ederdiñ	Ben mersûmdan bir ḳac def‘ada ceste ceste aḳce olaraḳ cüz’î şey aḫẕ eyledim bir gün terzim baña yapmış oldıġı pânṭâlon aḳcesinden ṭolayı ḳânçelâryâya iḥżâr etdirmek iḫâfesiyle beni ṣıḳışdırmış oldıġından aḳceniñ ziyâde lüzûmı olmaġla şaḫṣ-ı mersûma Ġalaṭa’da

[Page 2]

S û ’ â l	C e v â b
	ve iki gün Beg oġlu’nda Sârdinyâ sefâret-ḫânesi ḳurbunda teṣâdüf olunub müżâyaḳamı kendüsine beyân ile maṭlûbumı istedigimde aḳcem yoḳdur ancaḳ eger ister iseñ şu dükkâna gir saña şeker ve ḳahve vireyim demesiyle ben-de dükkân-ı meẕkûrdan seksen dört ġurûşluḳ ḳahve ve şeker ve mûm aldım
Şaḫṣ-ı mersûm ne ḳıyâfetde adam idi…	Frenk ḳıyâfetinde
Ḳac yaşında var idi……	Taḫmînen ḳırḳ ḳırḳ iki yaşında
Ne boyda idi……	Hemen ben boyda [*sic*]
Burada mevcûd olan tîmûr âletler saña irâ’e olunur ise i‘mâl etmiş oldıġıñ şeyleri ḫaber virer misün [*sic*]	Eger resm ü hey’etleri tebdîl ü taġyîr olunmamış ise ḫaber virebilürüm

سؤال

شخص مرسوم نه قیافه‌ده آدم ایدی
قاچی باشنده وار ایدی
نه بویده ایدی

جواب

وایکی کونه یاک اوغلنی سارو دنیا مغانلنی
قرینده قصاوف اوطوب مضایقه‌می کنه‌دنه
بیانه ایله مطلوبمی استیکده اجمی بوقدر
اجمه اکا استرایسان شوددکانه کیه سکا
شکر وقهوه ویره‌جی دیمه سیله بنده
دکانه مذکوردن سکسان درتا غروشلق
قهوه وشکر ویرمم الدم
فرنک قیافتنده
تخمیناً قرق قرق ایکی یاشنده
لهجه‌سی بو بویده
اکر سیم وقیتاری تبیین وتنبیه‌ایلمانه
ضبط ویره بیلورم

بورادن موجود اولان تجمه آلتمه سکا اماء اولنور ایسه اعمال
ایتمه اولدیغمز شیلری ضبط ویرمیسوز

سجیانیه ترجمانی مرسو قراجیانی تجمه‌جی مرسوم ترفقاً الانه واردیغی معلوم نک محفوظ قالمق محله
بالارسای معاینه اولنه‌قدر فصکره عودتلرنده مرسوم تجمه‌جی کندوسنه اماء اوطانه اولت میاشده کندرلیشی
قطعاً بشی وشلق ایلمیکن بیانه اجمه اوطیله سابقاً ذکر معهود قیودانی بیقولانک مجلس جلبی
تنسیب قلنمزده تجمه‌جی مرسوم بالاماه بروجه آتی استنطاق مباشرت قلنمشدر

تجمه‌جی یه سؤال

سکا سابقاً ذکر آلتمدی سیاره‌سه ایدنلر بو آدمیدر

جواب

هایر بو دکلدر اجمه بو آدمی
دکانه مذکوردن کورمشیدم

تجمه‌جی مرسوم اشبو استنطاق قناعتی اوضحا ایدکده صکره ترجمانی مومی قراجیانی ایله عرضیه
رفعتی وبریلوب قیودانی بیقولنه یه تکرار سؤال قلنمشدر

سؤال

سن بو تجمه‌جی ویجنجوبی طانیرمیسک

جواب

شخصاً من تجمه اجمه دکانمه قاچی
دفعه کوردم
کلیکن بیلورم اما نه‌سبب‌دن کلوب
کتیکنی بیلمم

نص اوطه بیلورکه شخصاً طانیمدیغمز آدم سنک دکانه
کلوب مطلوبانکه بدل اشیا آلسونه

مجلس ختم قلنمشدر

Siçilyâteyn tercümânı Mösyö Ḳrâcyânî tîmûrcı-ı mersûma terfîḳen âlât ü edevât-ı ma‘hûdeniñ maḫfûẓ oldıġı maḥale bi’l-irsâl mu‘âyene olunduḳdan-ṣoñra ‘avdetlerinde mersûm tîmûrcı kendüsine irâ’e olunan âlât miyânında kendi işi olaraḳ bir şey müşâhede eylemedigini beyân etmiş olmasıyla sâlifü’l-ẕikr ma‘hûd ḳapûdân Nîḳola’nıñ meclise celbi tensîb olunaraḳ tîmûrcı-ı mersûma bi’l-irâ’e ber vech-i âtî istinṭâḳa mübâşeret olunmuşdur

Tîmûrcı’ya sû’âl	Cevâb
Saña sâlifü’l-ẕikr âletleri sipâriş eden bu adam-mıdır	Ḫayır bu degildir ancaḳ bu adamı dükkân-ı meẕkûrda görmüş-idim

Tîmûrcı-ı mersûm işbu istinṭâḳ-nâmeyi imżâ eyledikden-ṣoñra tercümânı Mösyö Ḳrâcyânî ile ‘azîmetine ruḫṣat virilüb ḳapûdân Nîḳola’ya bi-tekrâr sû’âl olunmuşdur

Sû’âl	Cevâb
Sen bu tîmûrcı Vîçenco’yı ṭanır mısıñ	Şaḫṣen ṭanımam ancaḳ dükkânımda bir ḳac def‘a gördüm
Naṣıl olabilür ki şaḫṣen ṭanımadıġıñ adam seniñ dükkânına gelüb maṭlûbâtıña [*sic*] bedel eşyâ alsun	Geldigini bilürüm ama ne sebebe mebnî gelüb gitdigini bilmem

Meclis ḫitâm bulmuşdur

> BOA, İ.MVL. 61/1166, doc. 15, protocole d'interrogatoire, 21 şa'bân 1260 [5 septembre 1844]

[Page de couverture]

[Annotation liminaire :]

Ḳapûdân Nîḳola ile sâ'ir ba'żı kesânıñ istinṭâḳ-nâmesidir fî 21 şa'bân sene 260 nûmarû 6

[Page 1]

Biñ iki-yüz altmış Şa'bân'ıñ yigirmi birinci güni Żarb-ḫâne-i 'âmire'de ṣâḥib-i 'ayâr 'izzetlü İbrâhîm Efendi ve Tercüme oṭası ḫulefâsından Emîn Efendi ve Frânsa tercümânı Mösyö Lokservâ ve İngiltere tercümânı Mösyö Pîzânî ve Avusturyâ tercümânı Mösyö Esteẕel ḥâżır oldukları ḥâlde meclise celb ile kendülere tevcîh olunan es'ile ve ṭaraflarından îrâd olunan ecvibeyi şâmil istinṭâḳ-nâmedir ki ber vech-i âtî beyân olunur

S û ' â l	C e v â b
İsmiñ nedir……	Mâṭyö Ḳrîstîc
Yaşıñ ḳac……	Ḳırḳ ṭoḳuz
Vaṭanıñ neresidir……	Râkozâ
Ṣan'atıñ nedir……	Avusturyâ sefâreti ḳapûdân dîportı
Ḳapûdân Nîḳola nâmında Ṣânṭorîn'lü birini bilür misiñ	Bu isimde çoḳ ḳapûdân bilürüm ama münâsebetim oldıġını bilemiyorum
Sâkin oldıġıñ müte'eddid ḫânelerde hic bir kimesneye oṭa îcâr eylediñ-mi	Ġalaṭa semtinde sâkin oldıġım eẕnâda sülûk-ı ticâretden Dosḳovîc nâmında bir adama bir oṭa îcâr etmiş-idim ve Beg oġlu'nda oldıġım evânda daḫî ḫânemiñ bir ṭarafını Râkozâ'lu bir fâmilyâya îcâr eyledim

Ḳapûdân Nîḳola meclise celb ile mersûm Mâṭyö Ḳrîstîc'e irâ'e olunaraḳ ber vech-i âtî sû'âl olunmuşdur

S û ' â l	C e v â b
İşte bu ḳapûdân Nîḳolâ'yı ṭanır-mısıñ…	Mersûmı bi'l-defa'ât Beg oġlı câddesinde vâḳi' bir [dü]kkânda gördüm ve Ḳâlyoncı ḳolluġı semtinde sâkin oldıġım ḫâne civârında mersûm müste'ciren müḳîm oldıġı evde bir dügün vuḳû'bularaḳ beni daḫî da'vet etmeleriyle orada gördüm ve baña mersûmuñ bir gemisi olub ḳapûdân oldıġını ol-vaḳit ta'rîf etdiler
Bu ḳapûdân Nîḳola'nıñ ne maḳûle ticâretle meşġûl oldıġına dâ'ir ba'żı şey işitmediñ-mi	Bundan ṭoḳuz mâh muḳaddem rivâyet olundıġına göre mersûmuñ bir gemisi olub Ḳosṭanṭî Ẕaḫârof nâmında bâzirgânıñ ḥesâbına olaraḳ geşt ü güẕâr eder imiş

Mersûm Mâṭyö Ḳrîstîc'iñ taḳrîr ü ifâdesi tamâm olmaġla ṭarafından imżâ olunub mersûm meclisden bi'l-iḫrâc bâcanâḥı [*sic*] Ancelo Ḳâmânî celb ü sû'âl olunmuşdur

S û ’ â l	C e v â b
İsmiñ nedir……	Ancelo Ḳâmânî
Yaşıñ ḳac……	Otuz yedi
Vaṭanıñ neresidir……	İtâlyâ dâḫilinde Ḳom şehri
Ṣan‘atıñ……	Tüccâr
İstânbûl’a ḳanġı târîḫde geldiñ……	Ben İstânbûl’a varır olalı ṭoḳuz sene olub biñ sekiz yüz otuz ṭoḳuz sene-i ‘Îseviyyesine gelinceye ḳadar îpek ticâretiyle meşġûl oldum ba‘dehi Ṣârıyâr üzerinde Pârlı köy nâm maḥalde bir çiftlik tedârük eyledim biñ sekiz yüz ḳırḳ bir senesinde meẕkûr çiftligi terk ile Brûsa civârlarında bir digerini tedârük ve orada iki sene ḳadar iḳâmet üzere iken ḫastalanub İstânbûl’a gelerek ol-vaḳitden bu âna ḳadar bâcanâḥım ḳapûdân Ḳrîstîc’iñ ḫânesinde iḳâmet üzereyim
Ḳapûdân Ḳrîstîc’iñ evi ḳanġı maḥallede idi	Evvelâ Ġalaṭa’da ṣâniyen Ḳalyoncı [*sic*] ḳolluġı nâm maḥalde Dûkofâre nâm bir Ḥaleb’liniñ kâr-gîr ḫânesi-ki Ḥaleb’li-i mersûmuñ Ḳûrşûnlı ḫânda maġâzası vardır
Ḳapûdân Ḳrîstîc’iñ ḫânesinde senden başḳa kirâcı var mıydı	Faḳaṭ Rakoza’lu Bânâ fâmilyâsı sâkin idi

[Page 2]

S û ’ â l	C e v â b
Ḳapûdân Nîḳola nâmında bir Ṣânṭorîn’lu Rûm ile ülfetiñ var mı ve ticârete dâ’ir mersûm ile hic bir münâsebetiñ oldı-mı	Ḥayır o miṣillü şaḫıṣ ile mu‘ârefem yoḳdur

Mersûm ḳapûdân Nîḳola meclise celb ile Ancelo Ḳâmânî’ye irâ’e olunaraḳ ber vech-i âtî sû’âl olunmuşdur

S û ’ â l	C e v â b
Bu şaḫṣı bilür misiñ	İsmi bilmem ancaḳ bizim sâkin oldığımız ḫâneniñ ḳarşusında bir evde otururdı
Evde ne-ḳadar müddet oturdığını bilür misiñ	Ben altı ay ḳadar yatâḳda ḫasta bulundığımdan mersûmuñ o maḥalleye benden evvel-mi yoḫsa ṣoñra-mı geldigini bilemem
Mersûmuñ ne maḳûle iş ile meşġûl oldığına dâ’ir hic bir gûne mesmû‘âtıñ yoḳ-mıydı	Ḥayır yoḳdur

Mersûm Ancelo Ḳâmânî daḫî işbu taḳrîrini bi'l-imża meclisden ḫurûc eyledikden ṣoñra ḳapûdân Nîḳola'nıñ rüfeḳâsından Jozef Abyânîci nâm şaḫıṣ meclise celb ile ber vech-i âtî istinṭâḳ olunmuşdur

S û ' â l	C e v â b
Lânj'ıñ evine gelmezden evvel âḫar evde ḳapûdân Nîḳola ile birlikde bulunduñ-mı	Ben mersûm ile âḫar evde bulunmadığımdan başḳa aṣıl kendüsiniñ ḳanġı evde sâkin oldığını daḫî bilmem

Sâlifü'l-ẕikr Ḳrîstîc tekrâr meclise celb ile mersûm Jozef kendüsine irâ'e olunaraḳ ber vech-i âtî sû'âl olunmuşdur

S û ' â l	C e v â b
Bu adamı bilür misiñ……	Evet bilürüm ve ḥatta gel seni gemiye vaż' edeyim deyü teklîf etmiş isem-de ḫastaligini bahâne ederek imtinâ' etmiş-idi

Meclis ḫitâm bulmuşdur

> BOA, İ.MVL. 61/1166, doc. 16, protocole d'interrogatoire, 23 şa'bân 1260 [7 septembre 1844]

[Page de couverture]

[Annotation liminaire :]

Ḳalb-zenlik töhmetiyle aḫẕ ü girift olunan ḳapûdân Nîḳola'nıñ ḫidmet-kârı olub kendüsinden ba'żı şey sû'âli żımnında celb olunan Frânçesḳo ile tîmûrcı Vîçenco [*sic*] nâm kimesneniñ istinṭâḳ-nâmesidir fî 23 şa'bân sene 260 nûmarû 7

[Page 1]

İşbu biñ iki-yüz altmış senesi Şa'bân-ı şerîfiniñ yigirmi üçünci güni [7 septembre 1844] Żarb-ḫâne-i 'âmire'de ṣâḥib-i 'ayâr 'izzetlü İbrâhîm Efendi ve Tercüme oṭası ḫulefâsından Emîn Muḫliṣ Efendi ve Frânsa tercümânı Mösyö Lokservâ ve İngiltere tercümânı Mösyö Pîzânî ve Nemce tercümânı Mösyö Esteẕel ve Siçilyâteyn [tercümânı] Mösyö Ḳrâçyânî ḥâżır olduḳları ḥâlde re'âyâdan Frânçesḳo Lûvâri ve Siçilyâteyn teba'asından Vîçenso Jîmilyâro nâm şaḫıṣlar meclise bi'l-iḥżâr ber vech-i âtî istinṭâḳ olunmuşdur

S û ' â l	C e v â b
İsmiñ nedir	Frânçesḳo Lûvârî
Mevlûduñ neresidir	Şîre
Yaşıñ ḳac	Yigirmi altı
Ṣan'atıñ nedir	Derzi
Ne-vaḳitden-berü İstânbûl'dasıñ	Üc senedir
İstânbûl'da oldıġıñ müddetde bir iş ile meşġûl muyduñ	Tekye civârında vâḳi' Mârḳo nâm derziniñ dükkânında iki buçuḳ sene ḳadar işleyüb

	ba‘dehi beş altı ây ḳadar daḫî Beg oġlu’nda ḳapûdân Nîḳola’nıñ maġâzasında işledim
Ḳapûdân Nîḳola’nıñ yanında ortaḳ mıydıñ yoḫsa aylıḳ ile miydiñ	Ben onuñ yanında aylıḳ ile ḫidmet-kâr idim
Şu Vîçenso hic ḳapûdân Nîḳola’nıñ maġâzasına gelür müydi	Evet ekṣeriyâ ba‘żı eşyâ almaḳ içün gelürdi
Vîçenso ḳapûdân Nîḳola’nıñ maġâzasına geldigi vaḳit aldıġı eşyâyı pîşînen mi alur daḫî yoḫsa Yorgî nâm şaḫṣıñ ḥesâbına maḥsûben mi alurdı	Evet ḳarındaşım Yorgî Vîçenso’nuñ istedigi eşyâyı virmekligimi baña tenbîh eyledi
Bu tenbîhi saña yalñız Yorgî mi sipâriş eyledi yoḫsa ḳapûdân Nîḳola daḫî sipâriş eyledi-mi	Evet ḳapûdân Nîḳola daḫî baña tenbîh eyledi

Frânçesḳo Lûvâri nâm şaḫıṣ meclisden bi’l-iḫrâc Vîçenso Jimilyâro ber vech-i âtî istinṭâḳ olunmuşdur

S û ’ â l	C e v â b
Ḳapûdân Nîḳola’nıñ maġâzasından bi’l-defa‘ât almış oldıġıñ eşyâyı saña viren şaḫıṣ bu Frânçesḳo mıdır	Evet bu şaḫıṣdır
Bu vechle saña aḳçesiz olaraḳ maġâzadan virilen esyâ ne sebebe mebnî virildigni mersûm Frânçesḳo daḫî bilür mi idi	Evvel emirde bir def‘a ba‘żı eşyâ almaḳ içün Yorgî’niñ maġâzasına kendi tenbîhiyle gitmiş isem-de Frânçesḳo eşyâ-yı meẕkûreyi baña virmemiş ve bundan mâ‘adâ bir ḳac def‘a daḫî ba‘żı eşyâ almaḳ içün gitmiş isem-de Yorgî’niñ tenbîhiyle gitdim

Vîçenso tercümânı Mösyö Ḳrâçyânî ile meclisden ‘azîmete me’ẕûn olub mersûm Frânçesḳo bi-tekrâr istinṭâḳ olunmuşdur

S û ’ â l	C e v â b
Üc sene müddet İstânbûl’da oṭurdıġıñ eṣnâda nerede sâkin idiñ	Evvel emirde İngilîz sarâyı arḳasında Âynalı Çeşme nâm maḥallede sâkin idim ba‘dehi yine maḥalle-i meẕkûrede diger bir ḫânede ve üçünci def‘a olaraḳ yine maḥalle-i meẕkûrede diger bir ḫânede sâkin oldum

[Page 2]

S û ’ â l	C e v â b
Ḳarındaşıñ yanında ne-ḳadar vaḳit sâkin olduñ	Sâkin oldıġım târîḫ pek ḫaṭırıma [*sic*] gelmiyor ise de ẓannıma göre bir altı yedi ây ḳadar oṭurdum
Ḳarındaşıñ evi nerede idi	Ḳâlyoncı ḳolluġunda

İşbu istinṭâḳda merḳûm Frânçesḳo’nuñ {şimdilik} ithâmını müstelzim olur nesne meşhûd olunmadıġından kefîle rabṭ ile meclisden ‘azîmetine ruḫṣat virilmişdir

Meclis ḫitâm bulmuşdur

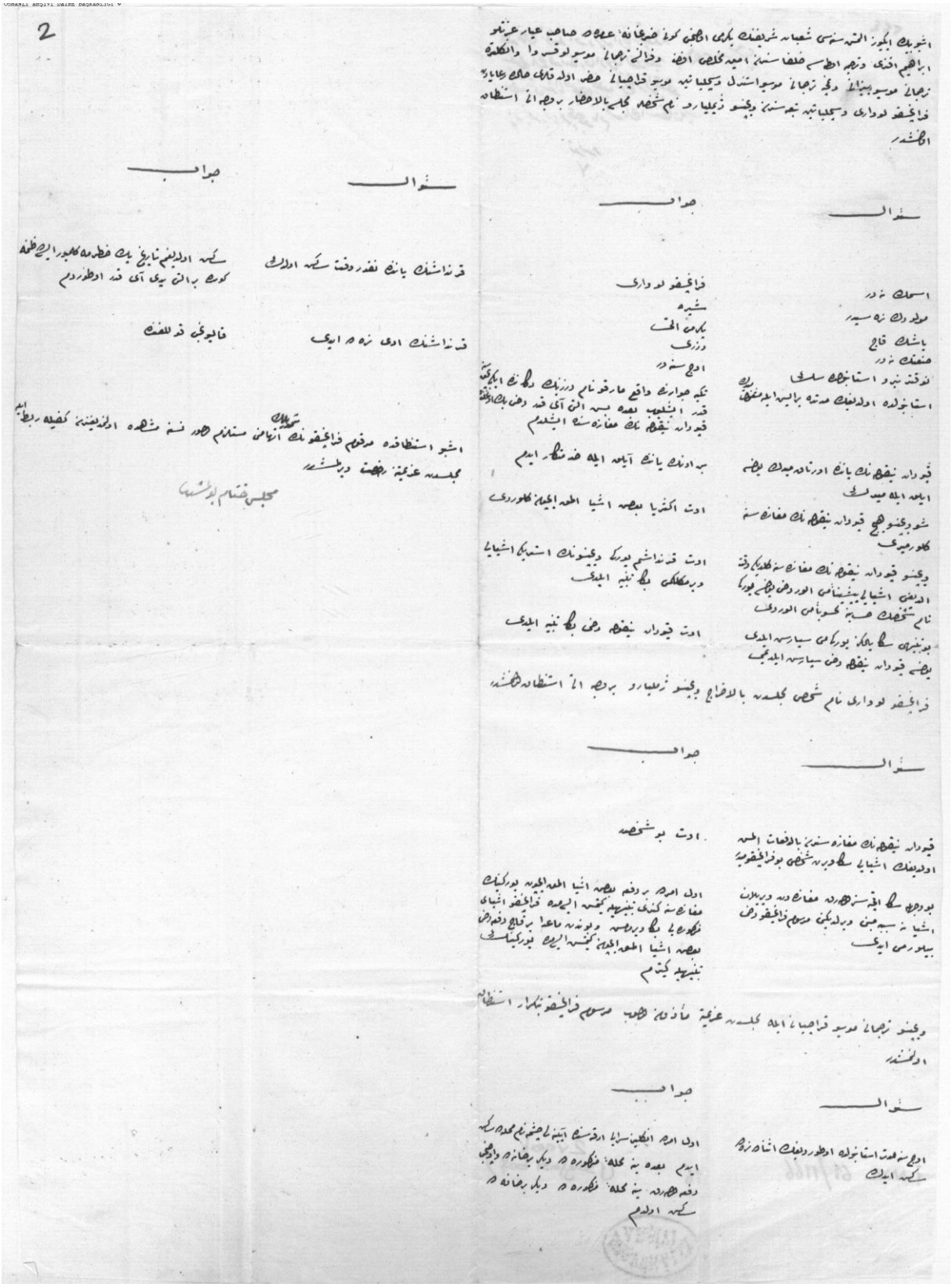

[38]

> BOA, İ.MVL. 61/1166, doc. 17, protocole d'interrogatoire, 23 şa'bân 1260 [7 septembre 1844]

[Page de couverture]

[Annotation liminaire :]

Süleymâniye civârında bir bâġçe derûnunda aḫz ü girift olunan ḳâlb-zenlerden baġçivân Ḳosṭî ve çirâġı Yovân ve dökmeci Ḫristo ile Kefâlonyâ'lu Nîḳola Tolyâno'nuñ ikinci istinṭâḳ-nâmesidir fî 23 şa'bân sene 260 nûmarû 8

[Page 1]

Süleymâniye cânibinde bir bâġçede aḫz ü girift olunub biñ iki-yüz altmış senesi Şa'bân'ıñ yigirmi üçünci güni Żarb-ḫâne-i 'âmîre'de ṣâḥib-i 'ayâr 'izzetlü İbrâhîm Efendi ve Tercüme oṭası ḫulefâsından Emîn Efendi ve Düz oġlı Hace Âġob ve İngiltere tercümânı Mösyö Pîzânî mevcûd olduḳları ḥâlde 'aḳd olunan meclise celb ü iḥżâr olunan âtîü'l-ẕikr ḳâlb-zenlere tevcîh olunan es'ile ve merḳûmân ṭarafından îrâd olunan ecvibeyi şâmil istinṭâḳ-nâmedir ki ber vech-i âtî beyân olunur

Mersûmândan ibtidâ dökmeci Ḫristo meclise celb ile muḳadddem yine meclisde mersûmuñ vâḳi' olan istinṭâḳ-nâmesi kendüsine ḳırâ'at olunduḳda ḥarf be-ḥarf taṣdîḳ etmekle mersûm meclisden bi'l-iḫrâc rüfeḳâsından baġçivân Ḳosṭî ber vech-i âtî istinṭâḳ olunmuşdur

S û ' â l	C e v â b
Senden bâġçeyi kim istîcâr etmiş-idi	Fanâr'lı Ḳosṭâkî istîcâr etmiş-idi
Mersûm bâġçede ne ile meşġûl olacaġını saña bildirdi-mi	Evvel emirde bildirmeyüb âlât ü edevâtını bâġçeye getürdükden-ṣoñra ne yapacaġını tefhîm etmiş ise de âlât-ı meẕkûre meşhûdum olduḳda netîcesini bi'l-müṭâla'a bunlar nedir deyü baña sû'âl olundıġı vaḳitde ben ne cevâb vireyim deyü mersûmdan sû'âl olunduḳda eger saña sû'âl olunur ise bunlar Bâb-ı müşîrîye 'â'id şeylerdir deyü cevâb vir demesiyle ol-vaḳit baña câ'i[z] geldi çünki mersûm iki gün evvel Ḫristo ile birlikde gelüb bu âl[âtı] ḳurmuş idiler
Bunlar işe mübâşeret eylediklerinde kendülere sen-de yardım eylediñ-mi	Ḥayır mersûmân bâġçede işe mübâşeret etmişler ise de âletleri işledemediklerin[den] tekrâr bozub bâġçeniñ bir ṭarafına defn eylediler ve bu âletleri Ḳosṭâkî'niñ ḳarındaşınıñ ḫânesinden bâġçeye naḳl etmek içün mersûm Ḳosṭâkî ile birlikde gitmiş olan çirâġım Yovân nâm uşâḳdır
Bunlar hic sikke ḳaṭ' edebildiler mi	Ḳaṭ' edebildiklerini görmedim
Bunlar bâġçeyi ne-vaḳit terk edüb gitdiler	Bi'l-defa'ât tecrübelerden ṣoñra bir iş göremeyeceklerini fehm eylediklerinde âletleri terk ile gitdiler

Nîḳola Ṭolyâno nâm şaḫıṣ meclise celb ile ber vech-i âtî istinṭâḳ olunmuşdur

S û ’ â l	C e v â b
Sen aḫz ü girift olundıġıñ vaḳitde üzeriñde bulunan dört biñ ġurûşluḳ ḳalb aḳceyi nereden bulduñ	Bu aḳceniñ üzerimde ne-ṣûretle bulundıġını bilemem
Nerede sâkin olurduñ	Ġalaṭa’da bir ṭûl ḳarınıñ evinde

Mersûm Ṭolyânî [*sic*] kendüsine tevcîh olunan es’ileniñ ṣaḥîḥ cevâblarını i‘ṭâda ‘inâd ederek maṭlûba müvâfıḳ bir kelâmı olmadıġından meclisden iḫrâc ile Aṭanâş nâm şaḫıṣ celb ve istinṭâḳ olunmuşdur

S û ’ â l	C e v â b
İsmiñ nedir	Aṭanâş
Ḳac yaşındasıñ	Ḳırḳ
Ṣan‘atıñ nedir	Bezzâzistân’da ḥücregî
Mevlûduñ neresidir	Âsitâne
Ḳanġı milletdensiñ	Rûm
Nerede sâkinsiñ	Balâṭ’da
Firâr eden Fanâr’li Ḳosṭâkî ile ülfetiñ var mı	Faḳaṭ fâmîlyâsı münâsebetiyle vardır
Ne-ḳadar vaḳitden-berü ülfetiñ var	Taḫmînen on iki seneden-berü
Sen ṭutılalı ne-ḳadar vaḳit oldı	İki ây

> BOA, İ.MVL. 61/1166, doc. 7, protocole d'interrogatoire (suite), 23 şa'bân 1260 [7 septembre 1844]

[Page 1]

S û ' â l	C e v â b
Ne-ṣûretle ṭutulduñ	Baġçivân Ḳosṭî bir gün Aya İstefânoz'da firârî Ḳosṭâkî'niñ vâlidesiniñ evine gelüb mersûmı sû'âl etmiş ve mersûm daḫî orada olmadıġını beyân ile İstânbûl'da bulunur oldıġını cevâb eylemiş baġçivân-ı mersûm tekrâr dönüb bir ḫuṣûṣ içün kendüsüni görmek isterdim nerede bulundıġını baña ḫaber virebilür misiñ dedikde evi nerede oldıġını ta'rîf edemem ancaḳ seni bir maḥale göndereyim-de ḫaberini alur bulursuñ diyerek mersûm benim ḫânemi ta'rîf etmiş oldıġından baġçivân-ı mersûm ṭoġrı ḳuluñuza gelüb bükâ ederek Ḳosṭâkî nerededir beni ḫarâb etdi alacaġım vardır kendüsüni bulamıyorum isterim demesiyle bu adam benim evimde sâkin olmayub ḳız ḳarındaşlarınıñ yanında oṭurmaḳla orada bulursuñ cevâbıyla mersûm Ḳosṭâkî'niñ ḫânesini ta'rîf etmiş-idim ba'd ba'd baġçivân-ı mersûm ṭutılub ve mersûm Ḳosṭâkî daḫî firâr eyledikden-ṣoñra bâlâda ẕikr ü beyân olundıġı üzere Aya İstefânoz'a gelüb Ḳosṭâkî'yi vâlidesinden sû'âl etmiş oldıġını ve bunuñ üzerine validesi [*sic*] daḫî baña gönderüb benim iḫbârım ile bulunmuş edügini beyân eylediginden ġâliba bu keyfiyet benim daḫî aḫẕ ü girift olunmaḳlıġımı mûcib olmuş ẓann ederim.
Bu Ḳosṭâkî denilen adamıñ eniştelerini biliyor misiñ	Evet iki eniştesi vardır anlarıñ adı-da Ḳosṭâkîdir
Taḥḳîḳimize göre aṣıl Ḳosṭâkî'yi ḳaçırmış olan bunlarıñ birisi imiş	Bilemem ancaḳ iḥtimâl-ki eniştesi ve yâḫûd hemşîresi ḳaçırmış olsa şu ḳadar ki ben ṭutuldıġım vaḳitde żâbıṭa ifâde eyledim-ki bu adamıñ bulunması maṭlûb ise beni ḥabs etmesiniñ bir fâ'idesi olmayub uṣûl ile ḥareket ederek ele geçirilür oldıġını söyledim ise de bir vechle ışġâ olunmayub sen Ḳosṭâkî'yi bilürmüşsüñ muṭlaḳa bulacaḳsıñ cevâbıyla ḳuluñuzı Ṭob-ḫâne'de ḥabs eylediler.

Seniñ şimdi vâḳi‘ olan ifâdâtına naẓaren firârî-i mersûm Ḳosṭâkî ile ülfet ü münâsebetiñiz oldığı der-kâr olub bu cihetle merḳûm ḥaḳḳında bir gûne saña şübhe ‘ârıż olmadı-mı ve yâḫûd ef‘âl ü ḥarekâtında fevḳa’l-‘âde ba‘żı şey müşâhede eylemediñ-mi	Ḥayır bu bir altmış yaşında adam olub bir günden bir güne kendüsüne bir sû’-ı niyet isnâd olunabilür bir ṭavr ü ḥareketde bulundığını görmedim.
Merḳûm ne ile meşġûl idi ve medâr-ı ma‘âşı neden ‘ibâret idi	Ben merḳûmı bildigim vaḳitden-berü öyle ufaḳ tefek işler ile meşġûl oldığını görmedim ekṡeriyâ merḳûm Eflâḳ cânibine giderdi ve ḥatta kendüsiyle ülfetim ol-ṭarafdan ilk def‘a geldigi vaḳitden-berü olub İstânbûl’da daḫî pek çoḳ iḳâmet etmezdi ve ḥatta kendüsiyle ülfetim bu ṭarafa vuṣûlünden evvel fâmilyâsıyla olan ḳadîmî ülfetimiz münâsebetiyledir
Bu adam ne-maḳûle ticâretle meşġûl olurdu	Kendüsünüñ ifâdesine göre külliyetlü gül yaġı alub ṣatar imiş ancaḳ bir dükkân ü maġâzası oldığını bilmem

Mersûm Aṭanâş meclisden bi’l-iḫrâc Te’odorî nâm şaḫıṣ celb ile ber vech-i âtî istinṭâḳ olunmuşdur

S û ’ â l	C e v â b
İsmiñ nedir	Te’odorî veled-i Aṭanâş
Yaşıñ ḳac	Otuz
Vaṭanıñ neresidir	Rûm îli’de fanârı
Ṣan‘atıñ nedir	Dülger
Ḳosṭâkî’yi bilür misiñ	Ḥayır bildigim adam degildir
Seni nerede ṭutdılar	Ben Paṣdırmacı ḫânında işlerdim beni kim ḫaber virdigini ve ne sebebe mebnî ṭutduḳlarını bilmem faḳaṭ maḥbûs olan dülger Ṣâvva’nıñ baña bir miḳdâr deyni oldığından kendüsünden ṭaleb eyledigimde Süleymâniye civârında ḳalan baġçeye gel-de vireyim demesiyle

[Page 2]

	bi’l-defa‘ât meẕkûr baġçeye gidüb geldikden-ṣoñra maṭlûbâtımı bi’l-taḥṣîl orada bir işim ḳalmadığından Un ḳapânında ḫânıma [*sic*] ‘avdetimde beni orada aḫẕ ü girift eylediler
O baġçede olan âletleriñ içinde hic bir gördigiñ ve i‘mâl eylediginiñ şey var mıydı	O maḳûle âlât görmedigime ve yapmadığıma yemîn ederim
Dökmeci Ḫristo’yı ve baġçivân Ḳostî’yi bilü[r] misiñ	Ḥabse gidinceye ḳadar bu adamları aṣla görmemiş-idim bilmem

Ṣâvva'nıñ saña deyni neden ṭolayı idi	Kendüsüni hekîme baḳdırmaḳ içün benden ḳarżen bir miḳdâr aḳçe almış-idi
Seniñ mersûm ile münâsebet ü ülfetiñ var mı	Dülger olmaḳ münâsebetiyle birlikde bir maḥalde işlemiş idik

Mersûm dökmeci Ḫristo meclise celb ile ber vech-i âtî sû'âl olunmuşdur

S û ' â l	C e v â b
Te'odorî'yi bilür misiñ	Evet bu adam bizim maṣlaḥatımızda bulunmayub Allah içün ṭoġrısı bunuñ aṣla cürm ü günâhı yoḳdur dülger Ṣâvva'nıñ bu adama bir miḳdâr deyni olub baġçeye o münâsebetle gelmiş-idi ancaḳ şimdi bizim içimizde bunuñ daḫî bulunması neden iḳtiżâ edeyor bilemem

Baġçivân Ḳosṭî celb olunaraḳ ber vech-i âtî sû'âl olunmuşdur

S û ' â l	C e v â b
Sen bu Te'odorî'yi bilür misiñ	Mersûm bir miḳdâr maṭlûbâtınıñ taḥṣîliçün câ be-câ baġçeye gelüb giderdi

Baġçivân Ḳosṭî ile dökmeci Ḫristo'ya sû'âl olunmuşdur

S û ' â l	C e v â b
Te'odorî'den evvelce istinṭâḳ olunan Bezzâzistân'lı Ṭanâş daḫî bilür misiñ	Bizim bildigimiz mersûm Ṭanâş firâr eden Ḳosṭâkî'yi bilür idi ancaḳ kendüsünüñ baġçeye gelüb gitdigini ṭoġrısı görmedik

Baġçivân-ı mersûmuñ çirâġı Yovân nâm şaḫıṣ meclise celb ile ber vech-i âtî istinṭâḳ olunmuşdur

S û ' â l	C e v â b
İsmiñ nedir	Yovân veled-i Ṭrâḳo
Vaṭanıñ neresidir	Manâstır
Ṣan'atıñ nedir	Baġçivân
Sen Ḳosṭî'niñ yanında ne-vaḳitden-berü bulunayorsuñ	İki seneden-berü
Baġçeye ibtidâ kim geldi	İbtidâ dülger Ṣâvva gelüb ancaḳ mersûmuñ ustam Ḳosṭî'ye ne dedigi ma'lûmum degildir ve ṣoñra başı feslü Ḳosṭâkî nâmında bir başḳa adam gelüb mersûm Ṣâvva ile birlikde ba'żı ṣoḥbet etmişler ise de ne ben ve ne ustam mâddeye vâḳif olmamış-idik

S û ’ â l	C e v â b
	mersûm Ḳosṭâkî gelüb bir maḥalde baġçeye gelecek ba‘żı esyâ vardır gel birlikde gidüb getürelim demiş ben-daḫî evvel emirde muḫâlefet edüb ba‘dehi ḫavf edecek bir şey degildir demeleriyle Ḳosṭâkî ve Ṣâvva ve ben üçümüz birlikde ḳalḳub Beg oġlu’nda bir ḫâneye gitdik Ḳosṭâkî ṣarġı içinde bir ṭaḳım şeyler çıḳarub ben bunlarıñ ne oldıġını bilmedigim ḥâlde baġçeye îṣâl etmekligimi tenbîh ederek arḳam ṣıra mersûmân-daḫî geldiler
Bu dediginñ şeyleri baġçeye îṣâl eyledikden-ṣoñra nereye bıraḳdıñ	Mersûmlarıñ tenbîhi üzere baġçe derûnunda bir maḫzeniñ öñüne bıraḳdım kendülerini her ne-ḳadar bekledim ise de biraz vaḳit mürûrunda arḳam ṣıra içerü gelmişler idi çünki ben sebze ṣatmaḳ içün soḳaġa gider oldıġımdan bunlarıñ baġçeye girdiklerini görmedim
Bunlar baġçeye gece mi gelürler idi	Ḥayır gece gelmezler idi
Sen sâlifü’l-ẕikr baġçeye getürmüş oldıġıñ eşyânıñ ne-maḳûle şeyler oldıġını bilür miydiñ	Ḥayır bilmez idim ancaḳ ḳıyâfeti râbıṭaluca bir adam gelüb ve ustam daḫî kendüsiyle birlikde oldıġından şudur budur diyemedim

[Pas de marque conclusive apparente.]

Les pressions

> BOA, İ.MVL. 61/1166, doc. 3, brouillon d'un mémorandum destiné au Commandant en chef des armées (*Ser'asker*), s.d.

[1] Beyândan müstaġnî oldıġı vechle çend mâhdan-berü Ġalaṭa ve Beg oġlı ve Dersa'âdet'de ḳalb-zenlik ṣan'at-ı kerîhesiyle meşġûl bulunaraḳ ıżrâr-ı 'ibâd ve iḫlâl-i şîrâze-i niẓâm ü [*sic*] bilâd ḳażiyesine mücâsir olan bir ṭâḳım fesede-i [*sic*] eşḫâṣıñ [2] sâye-i ma'delet-vâye-i cenâb-ı mülûkânede ẓâhire iḫrâcları żımnında bundan bir ḳaç mâh muḳaddem müte'eddid me'mûrlar ve câsûslar ta'yîn olunaraḳ bi'l-eṭrâf tecessüs taḥrîrine sa'y ü iḳdâm ḳılınmış ve bi'l-âḫıre eşḫâṣ-ı merḳûmeniñ kimler oldıġı ve bu kâr-ı mekrûh[la] [3] ne maḥalde meşġûl bulunduḳları ḳuvve-i ṭâli'-ferḫunde maṭâli'-i ḥażret-i mülk-dârî iḳtiżâsınca bundan bir buçuḳ mâh muḳaddem eṭrâfıyla taḥḳîḳ ü istiḫbârına muvaffaḳ olunmuş ise de bunlarıñ aṣıl re'isi ve mażarrât-ı vâḳi'eleriniñ menba'-ı ḥaḳîḳisi olub ḳâlıblarınıñ ḥakkâki olan [4] şaḫıṣ kim edügi lâyıḳıyla tebeyyün etdirilemediginden ba'żı mertebe taṣ'îbâta teṣâdüf olunmamaḳ içün digerleriniñ aḫẕ ü giriftleri ḫuṣûṣunda te'enni olunmaḳda iken bundan bir yigirmi gün muḳaddem şaḫṣ-ı merḳûmı bilüb ismini virmeyerek şuña buña o miṣillü ḳâlıblar [5] i'mâline vâsıṭa olan diger bir şaḫıṣ câsûslar vâsıṭasıyla istiḫbâr olunaraḳ bundan iki gün muḳaddem şaḫṣ-ı merḳûm bir taḳrîb Boġâz içine gezmege gitmek vesîlesiyle tebdîller vâsıṭasıyla bir tenhâca maḥale celb ü îṣâl olunmuş ve mersûm ṣıḳışdırıldıḳda [6] evvel emirde ḥakkâk-ı mersûmı ḫaber virmemek sevdâsında bulunmuş ise de bi'l-âḫıre ṭoġrıyı söylemedikce taḫlîṣ-i girîbân edemeyecegini fehm ü idrâk ile ism ü şöhretiyle mersûmı ve maḥalini ḫaber virmiş oldıġından yevm-i meẕkûr aḫṣâmı mersûm Boġâz içinde tevḳîf olunaraḳ [7] der-ḥâl yanında bulunan tebdîlleriñ biri Ṭob-ḫâne-i 'âmire ṭomrıġına bi'l-irsâl vuḳû'-ı ḥâli iḫbâr ü ifâde eylemiş ve bunuñ üzerine Ṭomruḳ müdîri 'Oṯmân Efendi ḳulları ta'rîf olundıġı vechle Beg oġlı'nda müteḥarrıḳ olan İngilîz sarâyı civârında ḥakkâk-ı mersûmuñ [8] ḫânesini der-ân ü sâ'at taḥḳîḳ ederek ma'iyetinde müte'eddid ḳavâṣân ü me'mûrîn istiṣḥâbı ile maḥal-i merḳûma 'azîmete müsâra'at ve mersûm Frânsa teba'asından bulunmaḳ cihetiyle ilerüde ḳîl ü ḳâle sebeb virilmemek içün gûyâ şaḫṣ-ı mersûmuñ ḫânesine bir taḳrîb bir ḫırsız ḳaçmış ol[ub]*[déchiré]* [9] aranılacaḳ bahânesiyle evvel emirde Frânsa ḳânçelâryâsı ṭarafından daḫî bir nefer yasâḳcı celb olunmuş ve şu ḳadar ki derûn-ı ḫâneye ne ṣûretle girilecegi merḳûma bildirilmeyerek evvelce bir münâsib maḥalden vaż' olunan nerd-bândan çend nefer me'mûrîn ḫafiyen derûn-ı ḫâneye [10] idḫâl olunduḳdan-ṣoñra yasâḳcı-ı merḳûm ile ḳapuyı çalub içerüye girinceye ḳadar sâlifü'l-ẕikr evvel girmiş olan me'mûrlar ḥakkâk-ı mersûm ile ḳarısını üst ḳâtda bir oṭa derûnunda ve ḳâlb-zenlerden mevcûd bulunan Avusturyâ'lu Zozef [*sic*] nâm şaḫıṣ alt ḳâtda [11] uyurken baṣdırub ṭutmuş bulunmalarıyla mersûmlara pek-de telâş ü ser-riṣte virilmemek içün burada ḫırsız varmış diyerek ba'żı te'mînât-ı îcâbiyye ile derûn-ı ḫâne taḥarrî olunmaḳda iken alt ḳâtda mersûm Jozef'iñ yatdıġı oṭa derûnunda [12] ṣan'at-ı mekrûheye dâ'ir bir ḳac ṣandıḳ bi'l-cümle âlât ü edevât ve ḳâlıbları ve meskûk ve ġayr-ı meskûk külliyetlü ḳalb ba'żı yigirmilik ve sâ'ire bulunmuş ve esyâ-yı meẕkûre ile eşḫâṣ-ı mersûme der-ḥâl aḫẕ ü girift olunaraḳ Ṭob-ḫâne-i 'âmire'ye irsâl olunmuş [13] ve bu ṭâḳımdan olaraḳ Süleymâniye'de tîmâr-ḫâne zoḳâġı civârında Girîd vâlîsi Muṣṭafa Paşa

ḥażretleri ḳonâġı ḳarşusında olan bâġçe derûnunda işbu ṣan‘at-ı mekrûhe ile meşġûl bulunduḳları istiḫbâr olunmuş olan çend nefer eşḫâṣıñ daḫî [14] bilâ te’ḫîr aḫz ü girifti îcâbından bulundıġından der-ḥâl mûmâileyh ‘Oṯmân Efendi ḳulları ol gice sâ‘at yedi ṣularında Âsitâne’ye geçerek keyfiyeti Bâb-ı müşîrî Ṭomruḳ müdîri ‘İzzet Aġa ḳullarına ḳavâṣ irsâliyle iḫbâr eyledigi ṣırada [15] bâġçe-i meẕkûreniñ iki ḳapularına [*sic*] ve sâ’ir muḳteża görinen maḥallerine me’mûrlar vaż‘ ü ta‘yîn eyledikden-ṣoñra ol eṣnâda ṣabâḥ olub gün ṭoġmuş oldıġından bâġçe-i meẕkûre ḳapusı ḳarşusında bulunan etmekciden bir taḳrîb derûn-ı bâġçede [16] kimler bulundıġını ve yevmiye ne-miḳdâr etmek ta‘yîn virer oldıġını sû’âl ü taḥḳîḳ birle ta‘yîn virmek bahânesiyle etmekci-i mersûmı bâġçeye irsâl ve ḳapu açılur açılmaz müretteb olan me’mûrlar ile içerüye girüb iki nefer baġçivânları sühûletle [17] aḫz ü tevḳîf ve maḥal-i meẕkûrda o miṣillü ḳâlb-zenler meşġûl bulundıġından baḥiṣle bunları ṭoġrıca ḫaber virüb âlâtları ne maḥalde bulundıġını söyler ise kendülere żarar gelmeyecegini ba‘żı te’mînât ile tefhîm etmiş ise de baġçivân-ı mersûm bu keyfiyetleri [18] bi’l-külliye inkâr ve ṣıḳışdırıldıḳca inkârında müteṣırrâne ıṣrâr etmiş oldıġından bi’l-îcâb ba‘żı mertebe taḫvîf ü tehdîd olunmaġla bi’l-âḫıre mersûm [*sic*] baġçe-i meẕkûr derûnunda bulunan müte‘eddid kâr-gîr maḫzenleriñ birini irâ’e etmiş ve derûnuna girildikde [19] egerçe orada muḳaddemâ o miṣillü mâkîne bulunub ṣoñradan ḳaldırılmış oldıġı bir taḳrîb ḳalmış olan ba‘żı âlât delâletiyle ḥiss ü idrâk olunmuş ise de baġçivân-ı mersûm yine mâddeyi îżâḥ ü i‘tirâf etmemek zu‘munda bulundıġından [20] ṭoprâḳ içleri ḳarışdırılmaġa başlandıḳda żarb olunmamış çend ‘aded bâḳırlar ve sâ’ir bu miṣillü ‘alâmât ẕuhûrıyla baġçivân-ı mersûm bi-tekrâr ṣıḳışdırılaraḳ nihâyetü’l-emr maṭlûb olan bi’l-cümle âlât ü mâkîneler bundan beş on gün muḳaddem gûyâ [21] miyânlarında ba‘żı mertebe münâza‘a ü iḫtilâf ẕuhûrına mebnî bâġçe-i meẕkûreniñ bir âḫar maḥaline defn olundıġını i‘tirâf etmiş ve delâlet ü irâ’esiyle maḥal-i meẕkûr açılaraḳ âlât-ı meẕkûre aḫz ü istiḥṣâli birle Ṭob-ḫâne-i ‘âmire ṭarafına [22] ve mersûm baġçivânlar daḫî ‘İzzet Aġa ḳullarına teslîmen Bâb-ı müşîrî ṭomrıġına irsâl ḳılınmış ve sâlifü’l-ẕikr Beg oġlı’nda ṭutılmış olan ḥakkâk-ı mersûm ile refîḳi Jozef’iñ istinṭâḳı żımnında Mâliye müşîri devletlü paşa ḥażretleri ve Żarb-ḫâne-i ‘âmire [23] nâẓırı ‘aṭûfetlü Ṭâhir Beg Efendi ḥażretleri bendeleri nezd-i çâkerîye celb ü da‘vetle âlât-ı meẕkûreden ba‘żıları ortaya ḳonılaraḳ ibtidâ mersûm ḥakkâk meclise celb ü iḥżâr ile uṣûl üzere istinṭâḳ olunmaġa bedâ’ olunduḳda [24] mersûm evvel emirde ba‘żı mertebe inkâr ṣıralarına ṣapmış ise de meydânda bulunan edille-i ḳaviyye kendüsiniñ ḳabâḥatını mü’eyyid bulundıġından başḳa ba‘żı mertebe kendüsi te’mîn olunaraḳ ṭoġrıyı söylemesi îcâbı vechle te’kîd olunmaġla mersûm kendüye [25] sû’âl olunan ekṣer-i mevâddı i‘tirâf eylemiş ve ol-vechle meclisde cereyân eden es’ile ve mersûmuñ ecvibesi Frânsızca ḳaleme alınaraḳ kendüsine ba‘d el-ḳırâ’a taṣdîḳ ve i‘tirâfını mübeyyin ḫaṭṭ-ı destiyle imżâ etdirilmiş ve mersûm Żarb-ḫâne-i ‘âmire’de [26] bir münâsib maḥalde ḥabs olunmaḳ üzere me’mûrlar terfîḳ olunaraḳ irsâl olunmuş ve ba‘dehi mersûmuñ ḳarısıyla refîḳi mersûm Jozef daḫî başḳa başḳa meclise celb ile tekrâr be-tekrâr istinṭâḳ ḳılınmış ise de vuḳû‘âtı lâyıḳıyla i‘tirâf etmediklerinden [27] ve sâlifü’l-ẕikr Dersa‘âdet’de aḫz olunan bâġçivânlar daḫî Bâb-ı müşîrî’den celb ile istinṭâḳ olunduḳda baġçe-i meẕkûrede ṣan‘at-ı ma‘lûme-i mekrûhe ile meşġûl olmaḳ üzere re‘âyâ-yı devlet-i ‘aliyyeden çend nefer eşḫâṣıñ isimlerini virüb [28] faḳaṭ kendüleri bunlar ile birlikde olmadıḳlarını serd ü beyân ile faḳaṭ eşḫâṣ-ı mersûmlara îcâr ile bir maḫzen virüb sâ’ir işlerine ḳarışmadıḳlarını ityân etmişler ise de mersûmânıñ her bir aḥvâl ü vuḳû‘âta vâḳif olduḳları [29] ḳâl ü ḥâlleri delâletiyle bedîhiyâtdan bulunmuş ve bunlarıñ ḫaber virmiş oldıġı eşḫâṣıñ dört neferi ma‘lûm-ı ‘âlî-i âṣafâneleri buyrulmuş oldıġı vechle mu’aḫḫaren ele geçirilerek Bâb-ı müşîrî ṭomrıġında ḥabs olunmuş ve bunlarıñ [30] re’is-i fesâdları olan İngilîz’lü [*sic*] Cîvâ nâm şaḫıṣ daḫî bundan iki mâh muḳaddem yedinde külliyetlü ḳalb aḳce ile ṭutılub el-ḥâletü haẕihi Żarb-ḫâne-i ‘âmire’de maḥbûs bulunmuş olmasıyla bunlarıñ cümlesi bundan ṣoñra Żarb-ḫâne-i ‘âmire’de [31] başḳa başḳa muḥkem maḥallere ḥabs ve birer nöbetci ta‘yîniyle hic kimesne ile görüşdirilmemeleri ḫuṣûṣı mü’ekkid tenbîh ḳılınmış edügi ve esâmîsi mażbûṭ olub-da ele getürilemeyen çend nefer eşḫâṣıñ daḫî bi-‘avnihi’l-kerîm sâye-i ẓılliyet-vâye-i [32] cenâb-ı mülk-dârîde ve teveccühât-ı âṣafâneleri te’ṣîrâtıyla ‘ahd-ı ḳarîbde ele getürilecegi me’mûl-i ḳavî bulundıġı ve ḥakkâk-i mersûmuñ

sâlifü'l-ẕikr Frânsızca ḳaleme alınan istinṭâḳ-nâmesiyle tercümesi ve der-dest olunan edevât [33] ve ḳâlıblarıñ kemmiyet ü keyfiyetini mübeyyin bir ḳıṭ'a defteri ve mesfûr baġçivânlarıñ ḫaber virmiş olduḳları eşḫâṣıñ ism ü maḥallerini mübeyyin pûṣulası manẓûr-ı 'âlî-i ser-'askerîleri buyrulmaḳ içün taḳdîm ḳılındıġı ve ḥakkâk-i mersûm [34] dellâllıḳ edüb bâlâda muḥarrer oldıġı vechle ol emirde ele geçmiş olan şaḫṣıñ vesâṭetiyle daha ba'żı maḥallere âlât ü sikke virilmiş oldıġı melḥûẓ olmasıyla sühûletle istinṭâḳ olunaraḳ ẓâhire iḫrâcı esbâbınıñ [35] istiḥṣâline iḳdâm olunmaḳda oldıġı muḥâṭ-ı 'ilm-i 'âlî-i âṣafâneleri buyruldukda emr ü fermân ḥażret-i men lehi'l-emriñdir

Récapitulons

> BOA, İ.MVL. 61/1166, doc. 20, liste-résumé annotée, s.d. [~ fin şa'bân 1260 / mi-septembre 1844]

Ḳâlp-zenlik [*sic*] töhmetiyle bundan aḳdem aḫz ü girift ile Żarb-ḫâne-i 'âmire'de ma'âdin-i hümâyûn meclisinde istinṭâḳ olunan eşḫâṣıñ es'ile ve ecvibelerini şâmil ḳaleme alınan varaḳalarda tafṣîl olundıġı üzere mersûmûnuñ esâmî ve derece-i ḳabâḥatlarını mübeyyin ḫulâṣa vechiyle pûṣulasıdır [*sic*]

Frânsız'lu [*sic*] ḥakkâk Îpolît Lânj

Mersûm ḥakkâk olub tevârîḫ-i muḫtelifede eşḫâṣ-ı müte'eddideye mütenevvi' sikke ḳâlıpları ḥakk etmiş ve mu'aḫḫaren ḫânesiniñ bir ṭarafını âtîü'l-ẕikr ḳâlp-zenlere virerek ṣan'at-ı mekrûheleriyle meşġûl olduḳları ḥâlde cümlesi âlât ü edevât-ı kerîheleriyle aḫz ü girift olunmuş ve mersûm rüfeḳâsından ziyâde ḳabâḥatlu bulunaraḳ maẓhar-ı mücâzât-ı şedîde olması îcâbından görünmüş olmasıyla aña göre mücâzâtınıñ icrâsı mütevaḳḳıf-ı re'y-i 'âlî edügi

Ḳapûdân Nîḳola

Mersûm Lâtîn re'âyâsından ve gemici ṭâ'ifesinden iken müddet-i vâfîreden-berü bütün bütün ḳâlp-zenlik ṣan'at-i kerîhesini i'tiyâd ederek ma'hûd ḥakkâk Lânj'ıñ yanına gidmezden muḳaddem daḫî pek çoḳ maḥallerde bu kâr-ı mekrûh ile meşġûl olub bu kere daḫî kendüsi cümlesiniñ re'isi bulunmuş ve kendüsini ol fi'l-i kerîhden gûyâ berî el-ẕimme eylemek ṣanî'esiyle rüfeḳâsından bir taḳrîb firâr etmiş olan Yorgî nâm şaḫıṣ istiḫdâm eyledigi tedḳîḳât-ı vâḳi'e ile geregi gibi añlaşılmış ise de mersûm bu meẕkûrâtıñ cümlesini evvel ve âḫır inkâr ṣûretinde ıṣrâr etmiş ve bu cihetle cümleden ziyâde ḳabâḥatlü bulunmuş olmaġla ḥaḳḳında mücâzât-ı lâyıḳeniñ kâmilen icrâsı-daḫî menûṭ-ı re'y-i sâmî edügi

Avusturyâ'lu Jozef Abyânîci

Mersûm mellâḥ ṭâ'ifesinden faḳîr el-ḥâl şaşḳın bir adam olmasıyla mersûm ḳapûdân Nîḳola kendüsini ıṭmâ' ü iġfâl ederek istiḫdâm etmiş oldıġı ifâdesinden ve ḥakkâk Lânj'ıñ daḫî taḳrîrinden añlaşılmış ve bu cihetle mersûm gündelikci 'amele maḳûlesinden oldıġından refîḳlerine nisbetle ḳabâḥatı derece-i ṣâliṣede bulunmuş olmaġla ḥaḳḳında mücâzât-ı ḫafîfe ile iktifâsı yine re'y-i vâlâya mütevaḳḳıf edügi

> BOA, İ.MVL. 61/1166, doc. 19, liste annotée, s.d. [~ fin şa'bân 1260 / mi-septembre 1844]

Ḳâlp-zenlik [*sic*] töhmetiyle bundan aḳdem Süleymâniye civârında bir bâġçede aḫz ü girift ile Żarb-ḫâne-i 'âmire'de ma'âdin-i hümâyûn meclisinde istinṭâḳ olunan eṣḫâṣıñ es'ile ve ecvibelerini şâmil ḳaleme alınan varaḳalarda tafṣîl olundıġı üzere mersûmûnuñ esâmî ve derece-i ḳabâḥatlarını mübeyyin ḫulâṣa vechiyle pûṣulasıdır [*sic*]

Re'âyâdan dökmeci Ḫristo

Mersûm dökmeci eṣnâfından olub ḳâlp-zenlik fi'l-i kerîhinde aṣıl re'is olmaḳ üzere firâr etmiş olan Fanâr'lı Ḳosṭâkî'niñ ta'rîf ü sipârişiyle ekser âlâtı ta'mîr ve birlikde işbu ṣan'at-ı rediyyeye meşġûl oldıġını iḳrâr ü i'tirâf etmiş olmasıyla ḥaḳḳında mücâzât-ı lâyıḳeniñ icrâsı menûṭ-ı re'y-i 'âlî edügi

Dülger Ṣâvva

Mesfûr daḫî dökmeci-i mersûm ile birlikde olaraḳ ṣan'at-ı mekrûhe ile meşġûl oldıġını i'tirâf etmesiyle mesfûr Ḫristo'ya ta'yîn olunacaḳ mücâzâtıñ bunuñ ḥaḳḳında daḫî icrâsı mütevaḳḳıf-ı re'y-i sâmî edügi

Ḳâżı köyli baġçivân Ḳosṭî

Mersûm bâġçe-i meẕkûrede müste'ciren baġçivân olub firârî-i merḳûm Ḳosṭâkî'niñ sevḳ ü ıṭmâ'ıyla bu kâr-ı mekrûhuñ icrâsıçün bâġçe derûnunda bulunan bir maḫzeni işleyecekleri fi'l-i kerîheyi [*sic*] bilerek mâhiye beş-yüz ġurûşa firârî-i mersûma îcâr etmiş oldıġını ve işlerine ḳarışmayub faḳaṭ baġçivânlıġıyla meşġûl bulundıġını beyân ü i'tirâf eylemiş ve vâḳı'â keyfiyet bu vechle oldıġı taḥḳîḳât-ı vâḳi'eden daḫî istifâde olunmuş olmaġla bu cihetle baġçivân-ı mersûmuñ ḳabâḥatı mersûmân dökmeci Ḫristo ve dülger Ṣâvva'ya nisbetle derece-i ṣâniyyede görünmüş oldıġından aña göre mücâzâtınıñ icrâsı menûṭ-ı re'y-i 'âlî edügi

Manâstır'lı baġçivân Yovân

Mersûm sâlifü'l-ẕikr baġçivân Ḳostî'niñ ücretli çirâġı olub egerçe ḫuṣûṣ-ı müstekreheden [*sic*] bî-ḫaber degil ise de ücretle ḫidmet-kâr ve ḥadd-ı ẕâtında şaşḳın maḳûlesinden oldıġından ḫidemât-ı mekrûheniñ derece-i ḳubḥını farḳ ü temyîze pek-de muḳtedir kimesne olmadıġından ḳabâḥatı digerlerine nisbetle pek ḥafîf ü ehven göründigi

İngiltere teba'asından Kefâlonya'lı Nîḳola Ṭolyâno

Mersûm bundan beş altı mâh muḳaddem üzerinde dört biñ ġurûşluḳ yigirmi pârelik ḳalb aḳçe ile başḳaca aḫz ü girift olunmuş ve lede'l-istinṭâḳ bütün bütün ṣûret-i inkârda bulunmuş ise de taḥḳîḳât-ı vâḳi'eden ve mersûm dökmeci Ḫristo ile sâ'irleriniñ ifâde ü taḳrîrlerinden istifâde oldıġına göre sâlifü'l-ẕikr firâr eden Ḳosṭâkî ile ülfet ü münâsebeti olaraḳ birḳaç def'a kendüsiyle bâġçeye gelüb gitmiş edügi ṣâbit ü müteḥaḳḳıx olmaġla bu taḳdîrce mersûm sürici maḳûlesinden bulunaraḳ ḳabâḥatına göre maẓhar-ı mücâzât olması îcâb-ı maṣlaḥatdan oldıġı

Bedestân'lı Ṭanâş

Mersûmuñ firâr eden Ḳosṭâkî ile ülfeti olmasıyla maṣlaḥata âşinâdır ẓannıyla aḫz ü girift olunmuş ise de taḥḳîḳât-ı vâḳi'eye göre çünḥa [*sic*] ü ḳabâḥatı olmadıġı

Dülger Yânî

Mersûm daḫî aḫz ü girift olunmuş ise de taḥḳîḳât-ı vâḳi'eye naẓaren bunuñ daḫî çünḥa ü ḳabâḥatı olmadıġı